

Anton de Kom Universiteit van Suriname

Bibliotheek

Universiteitscomplex, Leysweg 86, Paramaribo, Suriname, Postbus 9212
Telefoon (597)464547, Fax (597)434211, E-mail: adekbib@uvs.edu

APPROVAL

NAAM: Razia Madjoe.....

verleent aan de AdeKUS kosteloos de niet-exclusieve toestemming om haar/zijn afstudeerscriptie via de catalogus full-text beschikbaar te stellen aan gebruikers binnen en buiten de AdeKUS.

Plaats en datum, 1 augustus 2019.....

Handtekening ~~R. Madjoe~~.....

ANTON DE KOM UNIVERSITEIT VAN SURINAME
FACULTEIT DER MAATSCHAPPIJWETENSCHAPPEN
STUDIERICHTING RECHTEN

**EEN EVALUATIE VAN DE TELECOMMARKT IN
SURINAME NA DE LIBERALISATIE IN 2007**

Thesis ter verkrijging van de graad van Bachelor of Laws (LLB)

Razia Madjoe
Begeleider: mr. A.F. Deel LLM

Paramaribo, augustus 2015

Voorwoord

Voor u ligt mijn scriptie die is geschreven ter afsluiting van de opleiding Bachelor Rechten aan de Anton de Kom Universiteit van Suriname. Na een periode van veel lezen, hard werken en diepgaand onderzoek is het dan toch voor elkaar. Soms was het moeilijk, soms ging het vanzelf, soms was het einde zoek maar het was absoluut heel erg leuk om hieraan te werken. De directe aanleiding om deze bachelor scriptie te schrijven, zijn de ontwikkelingen in de telecommarkt, in het bijzonder op het gebied van de liberalisatie. Het leek me daarom interessant om na te gaan wat de achterliggende redenen was om de liberalisering door te voeren en de uiteindelijke gevolgen hiervan in beeld te brengen.

Langs deze weg wil ik gaarne enkele personen bedanken voor hun inzet en toewijding. Zonder hen had ik het onderhavige onderzoek nimmer kunnen bewerkstelligen. Ik wil deze gelegenheid dan ook gebruiken om die mensen hier in het bijzonder te noemen en te bedanken. Ik dank bij deze mijn ouders en partner, voor het vertrouwen dat zij altijd in mij hebben gesteld en de onvoorwaardelijke steun die zij mij al die jaren hebben gegeven, mijn thesisbegeleider mr. A.F. Deel voor het aandragen van een interessant onderwerp voor de thesis, de geduldige, degelijke en bovenal prettige begeleiding in het hele thesistrject. Ook wil ik mijn medebeoordelaar Mr. M. Rieskin bedanken voor haar kritische blik en nuttige feedback op mijn onderzoek.

Alle docenten die hebben bijgedragen ter verbreiding van mijn juridische kennis in het bijzonder Mr. G. Peelen.

Paramaribo, augustus 2015

Razia Madjoe

Inhousopgave

pagina

Voorwoord

Lijst van afkortingen

Inleiding	1
1. De ontwikkeling van telecommunicatie in het algemeen en in Suriname in het bijzonder	3
1.1 Inleiding	3
1.2 De geschiedenis van telecommunicatie in Suriname	3
1.3 De Telegraaf- en Telefoonwet	5
1.4 De Wet telecommunicatievoorzieningen	6
1.5 Het mededingingsrecht	7
2. De liberalisatie van de telecommarkt in Suriname	9
2.1 Inleiding	9
2.2 Liberalisering	9
2.2.1 Zijn de lidstaten verplicht hun markt te liberaliseren?	11
2.3 De invloed van internationale organisaties op het liberaliseringsproces in de wereld	11
2.3.1 De invloed van de WTO op het liberaliseringsproces	12
2.3.2 De Internationale Telecommunicatie-Unie (ITU)	14
2.4 Het internationaal recht en werking in de nationale rechtsorde	15
2.5 De instanties die een rol spelen bij het liberaliseringsproces in Suriname	15
2.5.1 Het ministerie van Transport Communicatie en Toerisme (TCT)	15
2.5.2 De Telecommunicatie-Autoriteit Suriname (TAS)	17
2.6 Toekomstverwachting	20
3. De gevolgen van de liberalisatie van de telecom- municatiesector voor Suriname	22
3.1 Inleiding	22
3.2 Het belang van interconnectie	22
3.3 Interconnectie na de liberalisatie van de telecommunicatiesector	24
3.4 De Consumentenkring	24
3.4.1 Visie Consumentenkring t.a.v. telecommunicatiebeleid in Suriname	25
3.5 Visie Digicel t.a.v. het telecommunicatiebeleid in Suriname	26
3.6 Visie Uniqa t.a.v. het telecommunicatiebeleid in Suriname	27
3.7 Visie Telesur t.a.v. het telecommunicatiebeleid in Suriname	28

Conclusies en aanbevelingen

Geraadpleegde bronnen

Lijst van afkortingen

ADSL	: Assymetric Digital Subscriber Line
GATS	: General Agreement on Trade in Services
GATT	: General Agreement on Tariffs and Trade
ICMS	: International Communication Management & Services
ICT	: Informatie- en Communicatietechnologie
IMF	: Internationaal Monetair Fonds
IP	: Internet Provider
ITU	: International Telecommunication Union
IUT	: Internationale Unie voor Telegrafie
LTT	: Land's Telefoon en Telegraaf dienst
MvT	: Memorie van Toelichting
NV	: Naamloze Vennootschap
RvC	: Raad van Commisarissen
S.B	: Staats Blad
SMS	: Short Message Service
TAS	: Telecommunicatie Autoriteit Suriname
TCT	: Transport Communicatie en Toerisme
TELESUR	: Telecommunicatiebedrijf Suriname
WEF	: World Economic Forum
WTO	: World Trade Organization
WTv	: Wet Telecommunicatievoorzieningen
www	: World Wide Web

Inleiding

Eén van de belangrijkste bouwstenen van de hedendaagse samenleving in het bijzonder voor wat betreft de economische ontwikkeling is de telecommunicatie. Telecommunicatie werd gezien als overheidszorg. Echter zag men internationaal reeds een aantal jaren een kentering van de visie ten aanzien van het aanbieden van telecommunicatievoorzieningen. Niet langer wordt de opvatting gehuldigd dat het aanbieden van telecommunicatievoorzieningen per definitie een overheidstaak is¹.

Telecommunicatie kan gedefinieerd worden als iedere overdracht, uitzending of ontvangst van signalen van welke aard ook door middel van kabels, langs radio-elektromagnetische weg of door middel van optische of andere elektromagnetische systemen (Wet telecommunicatievoorziening 2004).

Naast de technologische ontwikkelingen zijn terzake de telecommunicatie nog andere aspecten van belang. Een steeds voortschrijdende liberalisatie weekt de telecommunicatie langzamerhand los uit de overheidsschoot. De tijd was dus aangebroken om de sedert de beginjaren van de telecommunicatie bestaande staatsmonopolies op te heffen en de telecommunicatie meer marktconform te benaderen en dus concurrentie toe te laten. Tegen dit onomkeerbaar proces wenste de Surinaamse regering zich niet te verzetten. Overigens, de Surinaamse regering had zich internationaal verbonden over te gaan tot het beëindigen van het tijdperk van monopolie op het gebied van de telecommunicatie in de ‘*Schedule of Specific Commitments*’ terzake de telecommunicatie van ons land, dat is opgemaakt in het kader van de naleving van de verplichtingen die het lidmaatschap van de World Trade Organisation (WTO) met zich meebrengt².

Dit proces zou langs lijnen van geleidelijkheid moeten verlopen. Het verlenen van een beperkt aantal concessies biedt daartoe bij uitstek de mogelijkheid. Een eerste poging van de regering waarbij er in 1997, naast TELESUR, een andere concessiehouder werd toegelaten, heeft niet aan de verwachtingen beantwoord³. Deze ervaringen meenemend, heeft de Surinaamse regering in november 2007 door middel van het verlenen van een beperkt aantal concessies de telecommunicatiemarkt wederom opengesteld voor meerdere aanbieders van telecommunicatie. Aan de openstelling ging de inwerkingtreding van de Wet telecommunicatievoorzieningen vooraf.

Anno 2015, iets langer dan 7 jaren na de openstelling van de telecommunicatiemarkt in Suriname, lijkt het zinvol om na te gaan of de doelstellingen van het liberalisatieproces zijn gehaald. Met dit onderzoek wordt beoogd een beter beeld te verkrijgen in de ontwikkelingen na de liberalisatie van de telecomsector in Suriname. Dit inzicht moet leiden tot een beter begrip over het onderwerp en tot het doen van aanbevelingen om de eventuele problemen op lossen en te vermijden. Het onderwerp van deze thesis is: **‘Een evaluatie van de telecommarkt in Suriname na de liberalisatie in 2007’**.

¹ MvT Wet van 11 november 2004 houdende regels met betrekking tot voorzieningen van telecommunicatie (Wet telecommunicatievoorzieningen).

² Idem.

1. ³ Idem.

Centraal in deze thesis staat de volgende vraagstelling:

‘In hoeverre zijn de doelstellingen van het liberalisatieproces anno 2015 verwezenlijkt’?

Naast de centrale vraag zullen ook enkele deelvragen worden onderzocht. Deze zijn:

- Waarom is de overheid ertoe overgegaan om de telecommunicatiemarkt in Suriname te liberaliseren?
- Welke voorwaarden gelden er volgens de WTO voor een effectieve liberalisatie van de telecomsector?
- Welke ontwikkelingen hebben zich in het kader van de liberalisatie van de telecomsector in Suriname voorgedaan?
- Wat zijn de gevolgen van de liberalisatie van de telecommunicatiemarkt in Suriname?
- Welke gevolgen heeft de liberalisatie gehad op de consument en haalt de consument er maximaal voordeel uit?

Methode van onderzoek

Bij de behandeling van de verschillende hoofdstukken is geput uit verdragen en wetten zoals de Wereldhandelsorganisatie (WTO), de Wet telecommunicatievoorzieningen en de doctrine waaronder werken van Kooijmans, Fockema, Schrans en van Houtte e.a. en de jurisprudentie.

Opzet van de thesis

De thesis beperkt zich tot de realisatie van de doelstellingen van het liberalisatieproces in Suriname na de openstelling van de telecommarkt in Suriname.

Om tot beantwoording van de hoofdvraag te komen, is dit onderzoek onderverdeeld in drie hoofdstukken. Het eerste hoofdstuk gaat in op de ontwikkelingen van de telecommarkt van verleden tot de toekomst waar vooral de wetgeving op dit gebied centraal staat. In het tweede hoofdstuk wordt de liberalisatie van de telecommunicatiemarkt in Suriname besproken. Hoofdstuk 3 heeft betrekking op de meningen van zowel de consument als de verschillende providers met betrekking tot de liberalisering van deze telecommarkt.

De thesis wordt afgesloten met de conclusies en aanbevelingen.

1 De ontwikkeling van telecommunicatie in het algemeen en in Suriname in het bijzonder

1.1 Inleiding

De geschiedenis van telefonie gaat nog veel verder terug, tot ver in de 19de eeuw.

Voor elke goede uitvinding zijn er mensen geweest die hier naartoe hebben gewerkt. Antonio Meucci wordt door veel mensen gezien als de man die de telefoon heeft uitgevonden in plaats van Alexander Bell. Tegenslag en bedrog door Bell zouden hem hebben afgehouden van zijn rechtmatige octrooi. Een feit dat een aantal jaren geleden alsnog recht is gezet door een verklaring van het Amerikaanse Congres dat hem aanwijst als uitvinder van de telefoon. Meucci heeft zonder twijfel een ongelukkig leven gehad en als bepaalde zaken net even anders hadden gelopen, kende de wereld hem nu als de uitvinder van de telefoon⁴

In 1838 was Samuel Morse al de eerste stappen aan het maken voor telefonie door de Morse Code⁵ uit te vinden, waardoor mensen complexe berichten konden sturen en ontvangen over grote afstanden door het gebruik van elektrische signalen en een koperen draad. Nadat Morse permissie had gekregen van het Congres om de eerste telegraaf kabel te installeren in 1844 verspreide de koperen kabels zich snel over de hele wereld.

Nu het mogelijk is om gecodeerde berichten te versturen via een koperen kabel, zou het toch ook mogelijk moeten zijn om een geluidsfragment te versturen via een kabel? Dit was de gedachte van veel uitvinders na de jaren van de komst van de telegraaf. In de jaren 1870 en daarna waren dan ook meerdere uitvinders bezig met de creatie van de telefoon. Elisha Gray en Alexander Graham Bell vroegen allebei patent aan op hun creatie op een dag in maart in 1876. Helaas voor Gray was Bell net een paar uur eerder en hierdoor is het Alexander Graham Bell die bekend is geworden als de uitvinder van de telefoon.

Op 10 maart 1876 sprak Bell de allereerste woorden die ooit zijn overgebracht door een telefoonlijn: *‘Mr. Watson, come here, I want to see you’*. Deze woorden werden gesproken tegen zijn assistent die in de kamer naast hem zat. Ook al was het bereik van dit eerste telefoongesprek niet zo ver, in 1890 spreidden de koperen telefoonkabels zich uit over een groot deel van Amerika en Europa⁶

1.2 De geschiedenis van telecommunicatie in Suriname⁷

In Suriname werd een begin gemaakt met lijntelefonie in 1880. Dit werd gedaan door de Nederlandse landmacht en was uitsluitend ten behoeve van militair strategische verbindingen. De eerste privé telefoon kwam in 1883 in het Hoekhuis aan de Waterkant, toen bewoond door de rijke gebroeders Barnett. Die telefoon had twee verbindingen, een lijn naar hun kantoor, The Suriname American Gold Mining Company aan de Kromme Elleboogstraat en een lijn naar de Buiten Sociëteit Het Park aan de overkant van hun huis.

⁴ <http://rond1900.jouwweb.nl/technologische-vooruitgang/elektrische-apparaten/telefoon/meucci>, geraadpleegd op 15 augustus 2014.

⁵ Morsecode is een manier om te communiceren, en bestaat uit elektrische signalen. Het was een soort geheimschrift in lange en korte signaaltjes en elk groepje van signaaltjes kwam overeen met een letter, een cijfer of een leesteken.

⁶ <http://www.i-plus.nl/deel-1-telefonie-en-hoe-het-allemaal-begon/>, geraadpleegd op 16 februari 2015

⁷ Persoonlijk gesprek met de heer Belfor, hoofd van de afdeling Public Relation van Telesur.

Aan het einde van de 19e eeuw kwam er ten behoeve van plantages langs de rivieren politieposten die de contractarbeiders moesten controleren en waar nodig opstandige of onwillige arbeiders in de gevangenis konden worden opgesloten. Die politieposten werden telefonisch verbonden met de stad.

De eerste telegrafische verbinding van Suriname met het buitenland dateert van 1889, toen de Franse kabelmaatschappij *Soci te Française des Telegraphes Sousmarines* vergunning kreeg om ons land via onderzeese kabels met het wereld telegraafnet te verbinden. Voor deze onderzeese kabels was er balata nodig en bij de levering hiervan speelde Suriname een belangrijke rol. In 1907 nam de kolonie Suriname het telefoonnet over van de Nederlandse Landmacht.

In 1916 werd in Suriname bauxiet gevonden. Het bleek dat in ons land de bauxiet letterlijk voor het oprapen lag, waardoor er meteen belangstelling kwam vanuit de Verenigde Staten van Amerika (VSA). Al gauw werd de Surinaamse Bauxietmaatschappij opgericht, die in 1920 vergunning kreeg voor het opzetten van een radiostation te Paramaribo en een te Moengo, speciaal voor de verbinding van het bedrijf met de ertsschepen. Het radiostation van Paramaribo werd gevestigd in de Cultuurtuin. De wet op het radiowezen van 1904 bepaalde dat alleen de staat over radio zend- en ontvangingapparatuur mocht beschikken; particulieren mochten dat niet. In 1926 werd het radiostation voor het symbolisch bedrag van een gulden overgedragen aan het Surinaams gouvernement. Zo werd opgericht 's Lands Radiodienst, belast met de zorg voor telegrafie. In ons land waren er toen al zo'n twintig jaar een spoorlijn naar de goudvelden, die circa 150 km ten zuiden van Paramaribo lagen. Langs de hele spoorroute kwam er een telefoonlijn.

In 1927 kwam de rechtstreekse telegraaf verbinding met Amerika tot stand. Het zou nog tot de Tweede Wereldoorlog duren voordat de eerste radiotelefonische verbinding tussen Paramaribo en de VSA kwam.

Vaak denken mensen dat wij hier niet zo veel hebben gemerkt van de Tweede Wereldoorlog. Toch is deze periode van cruciaal belang geweest voor Suriname en de Surinaamse gemeenschap. Was ons land eigenlijk bijna een slaperig dorp voor de aanvang van de oorlog. Dit beeld veranderde, omdat de VSA zich bewust werd dat Suriname de grootste leverancier van bauxiet was en dat de levering in gevaar kon komen. De bauxiet moest beschermd worden en de leverantie veilig gesteld; vandaar dat Amerikaanse soldaten in Suriname gelegerd werden. In de oorlog werd het radio- en telegraafstation meteen een militair object en het personeel werd ingelijfd bij het leger.

Behalve de Amerikaanse soldaten kwamen ook journalisten naar Suriname en die wilden natuurlijk verbinding hebben met hun thuisbasis. Daarmee waren de radioverbindingen met de VSA een feit. Het was een drukke verbinding. Amerikanen kwamen van Trinidad naar Paramaribo om naar huis te telefoneren, want Suriname was het enige land in de regio met deze verbinding. Vooral strategisch was Suriname in de Tweede Wereldoorlog van groot belang en dat was goed te merken aan de radiotelegrafie⁸. Vanwege die uitstekende radiotelefonische verbinding verwierf ons land grote bekendheid in de regio en daarbuiten. Dit heeft waarschijnlijk te maken met de geografische ligging van ons land waardoor er in de elektronische sfeer veel minder storing is dan bijvoorbeeld hoger op het noordelijk halfrond. Pas toen er een Trans-Atlantische vezelkabel is gelegd, is aan deze internationale positie van Suriname een einde gekomen.

⁸ Het versturen van telegrammen via radiogolven oftewel golven in de vorm van elektromagnetische straling die gebruikt worden in de communicatietechniek om informatie over te brengen van een radiozender naar een of meer ontvangers.

Radio, telegrafie, telefonie, in die periode werd dat allemaal onder een noemer geplaatst. Toen het radiostation van de bauxietmaatschappij aan de staat Suriname verkocht was, werd 's Lands Radio Dienst opgericht.

In 1945 werden 's Lands Radio Dienst en 's Lands Telefoonwezen samengevoegd tot 's Lands Telegraaf en Telefoondienst (LTT). De 's Lands Telegraaf en Telefoondienst ressorteerde toen onder het Departement van Openbare Werken en Verkeer en alle inkomsten werden in de kas van het Ministerie van Financiën gestort. Deze situatie veranderde in 1973 toen LTT werd omgezet in een Landsbedrijf, waarvan de inkomsten behouden mochten worden en aangewend werden voor bedrijfsuitgaven, terwijl het personeel wel landsdienaar bleef.

Op 1 januari 1981 werd LTT omgezet in een nieuwe rechtsvorm, het Telecommunicatiebedrijf Suriname: TELESUR. De rechtsvorm is geen N.V. maar een rechtspersoon *sui generis*.

De Surinaamse telecommunicatiemarkt heeft jarenlang een monopolie gekend, waarbij slechts Telesur telecommunicatiediensten aanbood aan de gemeenschap. Deze situatie is sedert december 1997 veranderd met de komst van I.C.M.S.N.V. Met de inwerkingtreding van de Wet telecommunicatievoorzieningen op 16 april 2007 is de telecommunicatiemarkt in Suriname verder geliberaliseerd.

1.3 De Telegraaf- en Telefoonwet

Voor de regulering van de telecommunicatie was Suriname tot voor de inwerkingtreding van de Wet telecommunicatievoorziening op 16 april 2007, aangewezen op de Telegraaf- en Telefoonwet welke in werking trad op 1 november 1945. Deze wet is sedert haar inwerkingtreding enkele malen gewijzigd teneinde deze aan te passen aan de technologische ontwikkelingen die in het telecommunicatiewezen hebben plaatsgevonden⁹. De laatste, zeer ingrijpende wijziging dateert van 20 juli 1983 (S.B. 1983 no. 54)

Hoewel de Telegraaf en Telefoonwet van 1945 wel de mogelijkheid bood dat er meerdere telecomoperators op de markt konden opereren, voorzag het niet in rechtsregels om interconnectie¹⁰ en aspecten die daarop betrekking hebben, nader te ordenen.

Zo luidde artikel 2 lid 1 van de Telecommunicatiewet van 1945 als volgt:

‘Voor den aanleg en de exploitatie van telegrafien en telefoons - met uitzondering van radiotelegrafien en -telefoons aan boord van schepen en luchtvaartuigen - door anderen dan door Telesur, wordt ene door de President verleende concessie vereist’.

Dit artikel uit Telegraaf en Telefoonwet van 1945 de bood dus wel de mogelijkheid dat andere spelers een concessie konden aanvragen voor de aanleg en de exploitatie van telefoons en telegrafien¹¹, maar voorzag niet in rechtsregels om interconnectie en interconnectie-gerelateerde aspecten nader te ordenen. Bovendien was de instelling van een onafhankelijk

⁹ <http://www.mintct.sr/telecom/mvt.htm>, geraadpleegd op 10 april 2015.

¹⁰ Interconnectie: het vastleggen van koppeling tussen de telecomproviders om communicatie tussen de gebruikers van de ene telecomdienstaanbieder mogelijk te maken en om de toegang tot de diensten van de ene telecomprovider te verlenen aan de gebruikers van de andere. Hiermee wordt mogelijk gemaakt dat abonnees van verschillende diensten of netten met elkaar kunnen blijven communiceren afhankelijk van hun aanbieder (WTO Reference Paper 1997)

¹¹ Telegraaf- verouderde naam voor toestel waarmee door middel van elektromagnetische golven seinen over lange afstand worden overgebracht (Wolters woordenboek negentwintigste druk)

orgaan, die eventuele geschillen tussen de verschillende spelers moet beslechten, een noodzaak, wat niet geregeld was in de Telegraaf en Telefoonwet.

1.4 De Wet telecommunicatievoorzieningen¹²

De Wet telecommunicatievoorzieningen is ontworpen aan het begin van het jaar 2000 met medewerking van buitenlandse consultants. Hierbij heeft de Nederlandse Wet telecommunicatievoorzieningen van 1988 model gestaan. In de ontwerpwet van de Surinaamse Wet telecommunicatievoorzieningen ging de meeste aandacht uit naar het begrip interconnectie¹³, want voor nieuwkomers is interconnectie van groot belang, aangezien zij het heel belangrijk vinden dat gebruikers van verschillende providers met elkaar kunnen bellen.

De telecommunicatie-industrie is continu aan veranderingen en ontwikkeling onderhevig, gezien het feit dat de technologie zich ook snel ontwikkelt. Het is dan ook vanzelfsprekend dat nieuwe wetgeving vereist is die aansluit bij de eisen van deze tijd. Industriebeleid en regelgeving zijn van groot belang voor het handhaven van de concurrentiepositie van de telecommunicatiesector. Zo luidt de aanhef van een artikel geschreven door Hans Schaffers¹⁴. Door de inwerkingtreding van de Wet telecommunicatievoorzieningen op 16 april 2007 is de sterk verouderde Telegraaf en Telefoonwet van 1945 komen te vervallen. Bij deze wet is ook een onafhankelijk orgaan, de Telecommunicatie-Autoriteit Suriname (TAS), in het leven geroepen¹⁵. De TAS is hiermee in de gelegenheid gesteld om effectiever op te treden. Telesur heeft als telecomaandbieder dus al lang geen monopolie meer. Privatisering en liberalisering zijn aan de orde van de dag. De overheid had goed werk verzet door duidelijke kaders aan te geven voor de liberalisering van de Surinaamse telecomsector. De opgenomen procedures zijn professioneel vastgelegd in de Wet telecommunicatievoorzieningen. Hierin zijn de richtlijnen opgenomen om liberalisatie van de telecomsector mogelijk te maken. De oprichting van de TAS is een essentiële voorwaarde om tot liberalisatie over te gaan. Zonder een goed functionerende TAS is liberalisatie een wassenneus.

De Wet telecommunicatievoorzieningen zegt in artikel 9 het volgende over concessievereisten:

Een concessie wordt slechts verleend, indien zulks strekt tot bevordering van een doelmatige verzorging van de telecommunicatie in het algemeen maatschappelijk en economisch belang.

Een concessie wordt niet verleend dan nadat ten genoeg van de President is aangetoond dat de in lid 2 van dit artikel bedoelde rechtspersoon tenminste beschikt over voldoende financiële middelen, technische kennis, organisatorische bekwaamheid en ervaring terzake de telecommunicatie.

Verlening van een concessie geschiedt door middel van een vergelijkende toets en of een veiling ingevolge en in overeenstemming met een uitnodiging, voorbereid door de TAS, en dienaangaande uitgaande van de Minister en gepubliceerd in het Advertentieblad van de Republiek Suriname

¹² Wet van 11 november 2004, houdende regels met betrekking tot voorzieningen voor telecommunicatie (Wet Telecommunicatievoorzieningen S.B. 2004 no. 151).

¹³ De informatie verkregen uit een interview met de onderdirecteur op het ministerie van Transport Communicatie en Toerisme.

¹⁴ H.Schaffers, Concurrentie in de telecommunicatie markt: van fictie naar feit,

¹⁵ <http://www.mintct.sr/telecom/mvt.htm>, geraadpleegd op 19 mei 2015.

De toetreding geschiedt dus door een vergelijkende toets of veiling. Voor de transparantie van de markt is het daarom belangrijk dat de toetsingscriteria helder zijn.

Ook is in bovengenoemde wet de samenwerking verzekerd met de verschillende dienstaanbieders vanwege de verplichting tot het verlenen van interconnectie die wettelijk verankerd is zodat de gebruiker niet de dupe van wordt dat er verschillende infrastructuren naast elkaar komen te bestaan.

1.5 Het mededingingsrecht

De mededingingswet implementeert de mededingingsregels betreffende mededingingsafspraken en economische machtsposities, terwijl zij tevens het toezicht regelt op concentraties van ondernemingen¹⁶. Met mededinging op een markt wordt bedoeld, het proces van concurrentie waarbij ondernemingen op een eerlijke manier proberen om consumenten over te halen of te behouden. Dit doen de ondernemingen door het aanbieden van betere producten en diensten tegen concurrerende prijzen¹⁷. Een ander woord voor mededinging is concurrentie. Concurrentie houdt zowel consumenten als bedrijven op scherp. Overigens is concurrentie van groot belang want zonder concurrentie zal een bedrijf geen moeite meer hoeven te doen om het zijn consumenten naar de zin te maken. De consument zal hierdoor dan ook een hogere prijs moeten betalen of met een slechter product genoegen moeten nemen¹⁸. Een vrije marktwerking resulteert overigens in een voordelige prijs-kwaliteit verhouding, ruime keuzemogelijkheden voor de consumenten, normale winsten voor de producenten en technologische vernieuwing.

In Suriname is er nog geen mededingingswet die erop is gericht om eerlijke concurrentie op de markt te stimuleren waarbij rekening wordt gehouden met de belangen van de consument zoals die zijn opgenomen in artikel 40 van de wet telecommunicatie voorzieningen¹⁹.

Artikel 40 Wet telecommunicatievoorzieningen:

‘In het algemeen maatschappelijk belang worden bij staatsbesluit openbare telecommunicatiediensten of daarmee samenhangende voorzieningen aangewezen die voor een ieder tegen een betaalbare prijs en van een bepaalde kwaliteit beschikbaar moeten zijn’.

Onder het algemeen belang moet ingevolge artikel 9 Memorie van toelichting Wet Telecommunicatie Voorzieningen worden verstaan: Toegang tot de telecommunicatievoorzieningen tegen redelijke prijzen voor een ieder.

Suriname is op 4 juli 1995 als veertiende lidstaat toegetreden tot de CARICOM. Ons land heeft ten aanzien van het invoeren van het mededingingsbeleid enkele verplichtingen. Deze verplichtingen zijn opgenomen in hoofdstuk acht(8) van het herziene Verdrag van Chagauramas en omvat onder andere het invoeren van een mededingingswet. Middels deze wet worden ondernemingen die concurrentie op de markt verhinderen en/of bemoeilijken door wetgeving verboden en strafbaar gesteld. Het handelsbeleid van het Ministerie van Handel & Industrie is erop gericht eerlijke concurrentie op de markt te stimuleren, waarbij rekening

¹⁶ Fockema's verwijzend en verklarend juridisch woordenboek, dertiende druk.

¹⁷ Mededingingsecht; tweede druk; Mr. J.F.Appeldoorn, Mr.H.H.B. Vedder

¹⁸ Dommering, E.J. Toezicht en regulering in de telecommarkt, <http://www.ivir.nl/publicaties/download/1355>, geraadpleegd op 17 december 2014.

¹⁹ Informatie verkregen uit een interview met mevrouw Groenefelt, Juridisch medewerkster bij de Telecommunicatie Autoriteit Suriname (TAS).

wordt gehouden met de belangen van de consument. Het Surinaams mededingingsbeleid zal zich voornamelijk richten op het opsporen en evalueren van oneerlijke concurrentie. Om aan het mededingingsbeleid inhoud te geven is al een ontwerp Surinaams mededingingswet gereed²⁰.

In hoofdstuk 3 artikel 9 lid 3 Memorie van Toelichting van de Wet Telecommunicatie Voorzieningen wordt gesproken over “dominante marktmacht”. Dit begrip valt nauw samen met het begrip “Aanmerkelijke marktmacht” wat inhoudt dat een aanbieder op de desbetreffende markt alleen of tezamen met andere ondernemingen over een economische kracht beschikt die haar in staat stelt zich in belangrijke mate onafhankelijk van haar concurrenten, klanten en uiteindelijk consumenten te gedragen²¹. Dit kan de concurrentie afremmen op het gebied van interconnectie, toegang tot netwerken en het reguleren van tarieven.

Telesur, het voormalig staatsbedrijf met marktmacht, de *incumbent*, had een economische dominante positie. Een *incumbent* is een provider die voor de liberalisatie van telecommunicatie als monopolist en/of staatsbedrijf heeft gefunctioneerd. Uit diverse internnet bronnen is gebleken dat na de liberalisatie vooral sms interconnectie tussen de verschillende providers heel moeilijk op gang kwam. Twee jaar is door Digicel publiekelijk geschreeuwd om sms interconnectie²².

²⁰ http://www.gov.sr/media/427681/brochure_20_december_2011b.pdf, geraadpleegd op 11 april 2015.

²¹ <http://www.telecomabc.nl/a/amm.html>, geraadpleegd op 2 april 2015.

²² <http://www.starnieuws.com/index.php/welcome/index/nieuwsitem/565>, geraadpleegd op 10 maart 2015.

2. De liberalisatie van de telecommunicatiemarkt in Suriname

2.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de liberalisatie van de telecommunicatiemarkt in Suriname. Er zal worden nagegaan waarom de overheid ertoe is overgegaan om de markt voor telecommunicatie open te stellen.

Bij de bespreking van dit hoofdstuk is een summierere uiteenzetting met betrekking tot liberalisatie in zijn algemeenheid gewenst.

2.2 Liberalisering

Liberalisatie is het bevrijden of verruimen van belemmeringen²³.

Van liberalisering is sprake als de overheid beperkingen om tot een bepaalde markt toe te treden opheft en dus concurrentie toestaat. Concurrentie en keuzevrijheid invoeren wordt ook wel liberalisering van een markt genoemd. Concurrentie is een noodzakelijke voorwaarde om tot een sterke ontwikkeling van de telecommunicatiemarkt te komen. Liberalisering creëert “groeikansen”, die vervolgens nog wel moeten worden waargemaakt.

Het leidmotief bij liberalisering is de gedachte dat - als gevolg van het introduceren van meer marktwerking - een sterke concurrentie zal ontstaan die bedrijven prikkelt tot voortdurende efficiencyverbetering en productontwikkeling. Dit zou dan vervolgens gunstig uitwerken op de keuzevrijheid, kosten en tarieven in de betreffende sector, waar de eindgebruiker uiteindelijk van zou moeten profiteren. Liberalisering moet leiden tot meer efficiency en maatwerk, keuzemogelijkheid en een gunstiger verhouding tussen kwaliteit en prijs voor klanten. Vanuit de economische theorie komt vaak naar voren dat bij liberalisering van een bepaalde markt, waardoor marktwerking en daarbij behorende concurrentie mogelijk is, leidt tot hogere kwaliteit en lagere prijzen in de markt. De keuzevrijheid bevordert in beginsel de concurrentie tussen aanbieders en daarmee in het algemeen betere kostenefficiency. Naast keuzevrijheid worden lagere prijzen verwacht, verschillende productpakketten en een verbetering van de service.

Om voordelen voor zowel consument als telecombedrijven te behalen zou deze sector de kans moeten krijgen om zonder hindernissen te profiteren van een geliberaliseerde markt. Privatisering²⁴ van overheidsbedrijven lijkt dan een logisch uitvloeisel van liberalisering van de telecommarkt. Privatisering is het zelfstandig maken van bedrijven die nu een overheidsonderdeel zijn²⁵. Daarmee wordt bedoeld dat de overheid, al dan niet, vrijwillig afstand doet van een aantal van haar taken. Omdat die bedrijven vrijwel activiteiten uitvoeren waar direct of indirect het algemeen belang bij betrokken is, zijn er vervolgens regels en afspraken nodig om dat belang veilig te stellen. Privatisering biedt bedrijven de gelegenheid zo nodig financiële middelen aan te trekken om hiermee nieuwe producten te ontwikkelen, om zo hun concurrentiepositie te verbeteren. Op het onderwerp van privatisering zal niet dieper worden ingegaan.

²³ Wolters Handwoordenboek, negenentwintigste druk.

²⁴ Privatisering- het afstoten door de overheid van overheidstaken aan particuliere instellingen, Fockema's verwijzend en verklarend juridisch woordenboek, dertiende druk.

²⁵ Supra noot 6, pagina 5.

Went, R. Globalisering: kent geen grenzen, tweede druk, pagina 2,

Liberalisering van de telecomsector houdt in de vrijheid om nieuwe diensten te creëren en aan te bieden en om bestaande diensten te verbeteren op een vrije marktsituatie (ITU 2000). Bij het proces van liberalisatie op de Surinaamse telecommarkt, wordt door de ITU vastgestelde doelstelling “toegankelijkheid van telecommunicatie voor een ieder” steeds nagestreefd.

De rol van de overheid is om een zodanige regulering op de markt toe te passen, zodat de concurrentie zo vlot mogelijk verloopt. Hierbij dient als voorwaarde dat de overheid goed bestuur moet voeren, wat inhoudt dat de overheid effectieve instituten moet instellen die gebaseerd moeten zijn op integriteit, transparantie en publieke verantwoording.

Poppe omschrijft liberalisering als het opheffen of lossen maken van overheidsregels in een markt met zelfstandige en commercieel werkende bedrijven²⁶. De liberalisering van de Surinaamse telecommarkt bracht met zich mee dat de bij Decreet C-38 aan Telesur toegekende publieke taken, zoals het verlenen van vergunningen en het vertegenwoordigen van de staat in rechte, niet meer door Telesur uitgeoefend konden worden.

De telecommarkt in Suriname is geleidelijk geliberaliseerd. In eerste instantie heeft de Regering een duopolie voor ogen gehad, waarbij er naast TELESUR nog één andere concessiehouder werd toegelaten²⁷. Deze poging mislukte echter vanwege het ontbreken van een onafhankelijke telecommunicatie-autoriteit en een goede interconnectieregeling. In een markt waar er concurrentie is zullen aanbieders van telecomdiensten elkaars netwerken moeten koppelen om interconnectie mogelijk te maken. Daarom zijn de voorwaarden voor interconnectie heel erg belangrijk voor het blijven bestaan van telecombedrijven. Er was dus niet genoeg voorbereiding vooraf gegaan voordat de nieuwe aanbieder haar intrede deed.

Bij een tweede poging werd door de regering van Suriname aan twee andere telecommunicatiebedrijven, Digicel Suriname en Intelsur N.V., op de telecommunicatiemarkt bekend als Uniq, concessies verleend.

In de periode voor de liberalisatie werden staatbedrijven gezien als logge ondernemingen die weinig oog en oor hadden voor hun klantenkring²⁸. De liberalisering van de telecommarkt maakte het mogelijk dat nieuwe bedrijven hun intrede deden. Niet alleen werden nieuwe bedrijven actief op de telecommarkt, het al bestaande telecombedrijf Telesur werd mede daardoor gedwongen tot reorganiseren. Het toelaten van meerdere concessiehouders bracht met zich mee dat de bij decreet C-38 van 24 december 1980 aan Telesur toegekende bevoegdheid, vergunningen te verlenen aan nieuwe spelers (artikel 5 Decreet C-38 van 24 december 1980) en andere uit te oefenen publiekrechtelijke taken zoals het vertegenwoordigen van de staat Suriname in rechte bij internationale organisaties, niet meer door Telesur konden worden uitgeoefend. In de nota van toelichting bij het Decreet C-38 wordt uitvoerig stilgestaan bij de rechtsvorm van TELESUR. Zoals reeds eerder is aangehaald konden bepaalde werkzaamheden van Telesur bestempeld worden als overheidstaken waardoor de toenmalige regering er niet voor heeft gekozen om deze publiekrechtelijke taken aan een N.V. over te dragen. Er is gekozen voor het omzetten van het Landsbedrijf in een rechtspersoon *sui generis* (uit kracht van de wet verleend, Decreet C-38 van 24 november 1980). Hoever-Venoaks²⁹, 1996 geeft aan dat de *sui generis* een rechtsvorm is waarbij de wet

²⁶ Poppe, F. Privatisering en liberalisering,

http://www.denhaag.pvda.nl/E%20Nieuws/2002/e_nieuws_jr3_no4.htm, pagina 5, geraadpleegd op 31 maart 2015.

²⁷ Memorie van Toelichting Wet van 11 november 2004, houdende regels met betrekking tot voorzieningen voor telecommunicatie (Wet telecommunicatie voorzieningen)

²⁸ Interview met het hoofd van de afdeling Public Relation Telesur.

²⁹ HOEVER-VENOAKS, M.R. *Het Surinaams bestuursrecht*,

aan een lichaam rechtspersoonlijkheid verleent en daarbij regels geeft die aangepast zijn aan de eigen aard van het bedrijf.

2.2.1 Zijn de lidstaten verplicht hun markt te liberaliseren?

Onjuist zou de opvatting zijn dat de GATS geen verplichtingen oplegt. Formeel lijkt het erop dat de GATS de WTO-lidstaten geen verplichting tot liberalisering oplegt. Doch terecht kan worden opgemerkt dat de GATS de landen wel verplicht om telkens een hoger niveau van liberalisering na te streven. In de GATS onderhandelingen worden landen dan onder druk gezet om concessies te doen. Aangezien een groot aantal ontwikkelingslanden niet in de mogelijkheid verkeert om deze druk te weerstaan – zeker niet als in beschouwing wordt genomen het samenspel tussen GATS- en andere WTO- onderhandelingen en tussen de WTO en de internationale financiële instellingen zoals het IMF en de Wereldbank, waarbij privatisering en liberalisering worden verplicht op straffe van het niet verkrijgen van leningen – geven deze landen uiteindelijk toe aan de druk om te liberaliseren.

Alvast moet worden opgemerkt dat het GATS- akkoord geen enkele WTO- lidstaat privatisering oplegt. Echter zijn veel ontwikkelingslanden tot privatisering van diensten die binnen de bevoegdheid van de overheid vallen in ruil voor leningen van het IMF en de Wereldbank.

Ten aanzien hiervan zij verder opgemerkt dat voor de handel in diensten geldt dat elke WTO- lidstaat transparantie biedt in de wet- en regelgeving en voor gelijke behandeling van binnenlandse en buitenlandse bedrijven garantie biedt. Evenwel is het zo dat elke lidstaat zelf kan bepalen in welke sectoren de handel in diensten geliberaliseerd wordt. Echter is het buitengewoon moeilijk voor een land om zo'n beslissing weer terug te draaien. In verband daarmee legt artikel XXI van het verdrag op landen, die bijvoorbeeld vanwege een mislukte privatisering terug willen komen op een eenmaal genomen besluit, de verplichting tot compenseren van schade. Overigens voorziet het principe van progressieve liberalisering zoals opgenomen in artikel XIX in de verplichting van iedere WTO- lidstaat om op termijn steeds meer markten te openen voor elkaars bedrijven.

2.3 De invloed van internationale organisaties op het liberaliseringsproces in de wereld

Schrans en van Houtte³⁰ constateren in hun boek dat internationale organisaties belangrijk zijn voor het international handels- en financieelrecht. Ze noemen daarbij universele organisaties die gericht zijn tot alle landen van de wereld, besloten internationale organisaties die slechts met een beperkt aantal leden willen functioneren en de niet-gouvernementele organisaties.

De eerste vraag die hier moet worden gesteld is met welk doel internationale organisaties worden opgericht. Het antwoord is dat deze opgericht worden/zijn door staten of particulieren om inhoud te geven aan internationale samenwerking. Om de verschillende organisaties in de internationale rechtsorde te kunnen plaatsen is het van belang na te gaan of een organisatie over internationale rechtspersoonlijkheid beschikt. Ten aanzien hiervan merkt Kooijmans op dat doorgaans slechts die organisaties die zijn opgericht door originele of oorspronkelijke volkenrechtssubjecten (staten), internationale rechtspersoonlijkheid bezitten³¹. Onder deze

³⁰ Schrans, G. en van Houtte, H. *Internationaal handels- en financieelrecht*, Acco Leuven/Amersfoort, 1991, pagina 68.

³¹ Kooijmans, P.H. *Internationaal publiekrecht in vogelvlucht*, pagina 7.

categorie worden geplaatst interstatelijke of intergouvernementele organisaties. Deze organisaties worden onderscheiden van niet-gouvernementele organisaties (NGO's), daar zij door particulieren worden opgericht en derhalve geen internationale rechtspersoonlijkheid hebben.

In september 2000 committeerde Suriname zich aan de Millennium Doelstellingen³² in het kader van de Verenigde Naties. Een van de 8 millennium doelstellingen luidt als volgt:

“Moderne communicatiemiddelen als mobiele telefonie en internet zijn van groot belang voor de ontwikkeling in arme landen. Hiermee kunnen mensen eenvoudiger aansluiting vinden op de wereldeconomie. In samenwerking met het bedrijfsleven moet dan ook worden gewerkt aan een betere beschikbaarheid van deze middelen.”

De komst van de nieuwe providers is te merken in de samenleving. Suriname boekt voor wat betreft MDG-8, het ontwikkelen van een wereldwijde samenwerking voor ontwikkeling, ook progressie, want er is een groei te merken in mobielbezit en de beschikbaarheid van telefoon - en internetverbindingen. Volgens de Wereldbank zijn de meeste mensen nu in het bezit van meer dan een mobiele telefoon. De Wereldbank geeft aan dat tachtig procent van de mensen in Suriname nu over een mobiele telefoon beschikt³³.

2.3.1 De invloed van de World Trade Organization (WTO) op het liberaliseringsproces

De Wereldhandelsorganisatie (hierna te noemen: "WTO") is een lichaam bestaande uit lidlanden die, in de vorm van bindende afspraken, gezamenlijke regelgeving maken om verdere handelsliberalisatie te bevorderen en de uitvoering daarvan te coördineren dus om zorg te dragen voor een barrièrevrije en rechtvaardige handel. Tevens is het een forum dat, middels overleg en onderhandeling, handelsgeschillen beslecht. De WTO telt 147 leden en het hoofdkwartier is gevestigd in Genève, Zwitserland. Het WTO Verdrag oftewel het Marrakesh Verdrag omvat 21 multilaterale overeenkomsten en besluiten. Een van deze overeenkomsten is de General Agreement on Trade in Services(GATS)³⁴. De GATS is een overeenkomst die de WTO lidlanden zijn aangegaan om handelsbarrières in de dienstensector te verwijderen en vrije handel te stimuleren.

Reeds bij de oprichting van het IMF³⁵ en de Wereldbank werd om een organisatie om de wereldhandelsliberalisering te bevorderen overwogen. Deze wens ging pas in vervulling in 1995 toen de Wereldhandelsorganisatie (WTO) werd opgericht. In de periode tussen de oprichting van het IMF en de WTO werden handelskwesties bepaald door de General Agreement on Tariffs and Trade (GATT). Met de aanneming van het WTO- verdrag is het GATT- systeem opgehouden te bestaan.

³² De millenniumdoelstellingen, Verenigde Naties Millennium Development Goals(MDG) richten zich onder andere op het ontwikkelen van een wereldwijde samenwerking voor ontwikkeling.

³³<http://www.worldbank.org/en/country/suriname>

³⁴ De GATS is een juridisch bindend pakket regels en voorschriften voor de internationale handel in "alle diensten in alle sectoren", https://www.wto.org/english/docs_e/legal_e/26-gats.pdf, geraadpleegd op 18 mei 2015.

³⁵ Het Internationaal Monetair Fonds is een gespecialiseerd orgaan van de Verenigde Naties in het leven geroepen door verdrag in 1945 om de wereldeconomie te helpen bevorderen door internationale betalingen en wisselkoersen onder nationale valuta mogelijk te maken, zodat zaken doen tussen landen feilloos verloopt. <http://www.imf.org>, geraadpleegd op 17 december 2014.

Suriname heeft de slotakte³⁶ evenals de oprichtingsovereenkomst van de WTO getekend. Als volwaardig lid heeft Suriname zich verbonden aan alle multilaterale overeenkomsten van de WTO. Dit betekent dat Suriname haar wetgeving in overeenstemming moet brengen met de overeenkomsten van het WTO Verdrag, waaraan het zich verplicht heeft. Suriname heeft zich gecommitteerd om de handel in de goederen- en dienstensector te liberaliseren³⁷.

De Wereldhandelsorganisatie (WTO) werd, zoals eerder vermeld, in 1995 opgericht om de vrije handel tussen landen wereldwijd te bevorderen. De WTO beheert tientallen jaren juridisch bindende handelsakkoorden die de lidstaten met elkaar zijn aangegaan over goederen, diensten, landbouwbeleid, intellectueel eigendomsrecht en andere onderwerpen.

De WTO heeft krachtens artikel III WTO-Overeenkomst vijf belangrijke functies:

- 1) het beheer en de tenuitvoerlegging van multi- en plurilaterale handelsovereenkomsten die samen de WTO-overeenkomsten vormen;
- 2) het optreden als forum voor multilaterale handelsbesprekingen tussen de leden. De WTO vormt een permanent forum voor multilaterale onderhandelingen. Er wordt constant vergaderd over een zeer groot aantal onderwerpen. Zo lanceerde de Ministeriele Conferentie van Doha in november 2001 een nieuwe onderhandelingsronde, de zogenaamde Doha Development Agenda, waarop zeer uiteenlopende onderwerpen aan bod zijn gekomen. Uit de verklaring blijkt in welke mate handel en andere domeinen verbonden zijn;
- 3) oplossingen zoeken voor handelsgeschillen tussen WTO- leden. De WTO beschikt over een zeer geraffineerd stelsel van geschillenbeslechting, dat haar onderscheidt van vele andere internationale organisaties;
- 4) toezien op het nationale handelsbeleid van haar leden, wat gebeurt via de Regeling inzake toetsing van het handelsbeleid. Door een periodieke toetsing jegens alle WTO-leden zorgt de TPRM voor “een vlottere werking van het multilaterale handelsstelsel als gevolg van een grotere doorzichtigheid van en meer inzicht in het handelsbeleid en de handelspraktijken van de leden;
- 5) samenwerking met andere internationale instellingen die zich bezighouden met het formuleren van mondiaal economisch beleid. In dat verband werkt de WTO nauw samen met het IMF en de Wereldbank.

De WTO kan, in tegenstelling tot andere internationale instituties, het naleven van internationale akkoorden afdwingen op straffe van stevige handelssancties. Het belangrijkste instrument van de WTO is het geschillenbeslechtingsmechanisme (*Dispute Settlement Body*), een quasi-gerechtigd systeem dat bestaat uit panels van handelsexperts die zich buigen over handelsgeschillen tussen twee of meerdere landen. De goede werking van dit mechanisme verklaart overigens voor een groot deel van het succes van de WTO.

Suriname committeerde zich in 1997 aan de overeenkomst betreffende telecom onder auspiciën van de WTO. Hieruit is voortgevloeid dat Suriname vanaf 1 januari 2003 haar telecommarkt heeft opengesteld. De Surinaamse telecommunicatiesector is deels geliberaliseerd, namelijk de mobiele diensten.

³⁶ Slotakte, bewijsstuk van het resultaat van een internationale conferentie, van een congres (Fockema Andreae's Verwijzend en Verklarend Juridisch Woordenboek, dertiende druk)

³⁷ <http://www.gov.sr/ministerie-van-hi/diensten/internationale-economische-betrekkingen-ieb/world-trade-organization-wto.aspx>, geraadpleegd op 10 juni 2015.

2.3.2 De Internationale Telecommunicatie Unie (ITU)

De Internationale Telecommunicatie-unie (ITU) is internationaal gezien de belangrijkste organisatie die de verbindende schakel is tussen telecommunicatiebedrijven en nationale overheden³⁸. Aangezien internationale communicatie ondenkbaar is zonder internationale afspraken, werd al in een heel vroeg stadium van de telecommunicatie de Internationale Telecommunicatie-Unie opgericht. De ITU dient als het forum waarbinnen de telecommunicatie-actoren internationaal elkaar ontmoeten. De ITU is een internationale organisatie die richtlijnen geeft over de technische standaarden ten aanzien van regulering en nieuwe ontwikkelingen op de telecommarkt.

Na de introductie van de elektrische telegrafie in het midden van de 19e eeuw bleek al heel snel dat internationale samenwerking noodzakelijk was voor het tot stand brengen van internationale verbindingen. In dat verband werd in 1865, op initiatief van Frankrijk, de Internationale Unie voor Telegrafie opgericht. Deze organisatie hield zich slechts bezig met het geven van richtlijnen, het opzetten van administratieve structuren en het regelen van de internationale telegrafie. De deelnemende landen spraken af dat zij voor alle aangelegenheden inzake internationale telegrafie – en later ook voor internationale telefonie – hun bevoegdheid afstonden aan de I.U.T.

In 1906 werd, na de introductie van radiotransmissie, de Internationale Unie voor Radiotelegrafie opgericht. Deze organisatie werkte een tijdlang parallel met de I.U.T. en hield zich bezig met alle internationale aangelegenheden met betrekking tot radiotelecommunicatie, onder meer met de internationale afspraken over het gebruik van het frequentiespectrum.

In 1925 werd op een congres voor telegrafie in Parijs voorgesteld om de twee Unies te verenigen tot een internationaal orgaan. Een dat bevoegd zou zijn voor de gehele internationale telecommunicatie. Twee jaar later, in 1927, werd dit voorstel tijdens de Conferentie voor Radiotelegrafie in Washington aanvaard en in 1932 werden de internationale conferenties voor telegrafie en radiotelegrafie gezamenlijk gehouden in Madrid. Op die conferentie werden, overeenkomstig de verlangens van velen, de eerder vermelde twee verdragen samengevoegd tot een Verdrag voor Internationale Telecommunicatie en een enkele organisatie, namelijk de Internationale Telecommunicatie-Unie, welke te Geneve is gevestigd.

Internationale organisaties worden opgericht met het doel om inhoud te geven aan internationale samenwerking.

Telecommunicatieverkeer heeft in veel gevallen een internationaal, en dus grensoverschrijdend, karakter. Het is daarom onvermijdelijk om internationale afspraken te maken om technische, economische of functionele barrières te overbruggen.

Van oudsher is de International Telecommunication Union (ITU) op dit gebied een belangrijke intergouvernementele organisatie.³⁹ De ITU is een gespecialiseerd orgaan van de Verenigde Naties voor telecommunicatie. Dit orgaan draagt wereldwijd bij tot de ontwikkeling van telecommunicatie middels het concipiëren van telecommunicatiebeleid.

Vanaf 16 april 2007 is definitief een punt gezet achter de directe bemoeienis van de overheid met betrekking tot de telecomsector. De Surinaamse telecommarkt is nu een vrije markt. Zodoende kan elk willekeurig telecombedrijf, met toestemming van de overheid, toetreden tot de markt voor het aanbieden van telecommunicatiediensten. Om te voorkomen dat er een monopolie ontstaat en het publieke belang wordt geschaad, is de telecommarkt onderhevig aan regulering. Er is een regulator en toezichthouder namelijk de TAS (Telecommunicatie

³⁸ Gepubliceerd door de International Telecommunication Union, Geneva 1974.

³⁹ Organisaties die zijn opgericht door originele of oorspronkelijke volkenrechtssubjecten (staten), die internationale rechtspersoonlijkheid bezitten.

Autoriteit Suriname). Concurrentiebevordering en consumentenbescherming hebben hierbij de grootste prioriteit.

2.4 Het internationaal recht en haar werking in de nationale rechtsorde

Met betrekking tot de werking van de verschillende bronnen van het internationaal recht is van een van de internet websites van de VN de volgende tekst ontleend.

Krachtens het Handvest van de Verenigde Naties is een van de functies van de VN het stimuleren van de voortschrijdende ontwikkeling en codificatie van het internationaal recht. Alle verdragen, afspraken en voorschriften die uit dat werk zijn voortgevloeid vormen samen een juridisch kader ter bevordering van de internationale vrede en veiligheid, en van economische en sociale ontwikkeling. Staten die deze verdragen bekrachtigen zijn er juridisch door gebonden. Sommige van deze verdragen vormen de juridische basis die de onderlinge relaties tussen landen regelt. De doorwerking van internationale normen in de nationale rechtsorde zal men doorgaans tegenkomen in de Grondwet van een land. In Suriname is artikel 106 van de Grondwet de doorwerking van verdragen en besluiten van internationale organisaties geregeld. Artikel 106 Grondwet luidt overigens:

“Bepalingen van verdragen en besluiten van volkenrechtelijke organisaties, die naar hun aard een ieder kunnen verbinden, hebben verbindende kracht nadat zij zijn bekend gemaakt.”

Met het bepaalde in bovenvermeld artikel wordt tot uitdrukking gebracht dat normen van internationaal recht rechtstreekse werking hebben in de nationale rechtsorde en dat het internationaal recht voorrang heeft boven het nationale recht. Rechtstreekse werking geeft aan dat nationalen voor de nationale rechter een beroep kunnen doen op een bepaling van internationaal recht.

2.5 De instanties die een rol spelen bij het liberaliseringsproces in Suriname

2.5.1 Het Ministerie van Transport Communicatie en Toerisme (TCT)

Suriname committeerde zich in november 1997 aan de *World Reference paper* van de WTO om begin 2003 de telecommarkt te liberaliseren, met het oog op de gewenste vernieuwing en aansluiting bij het wereldwijde telecommunicatienetwerk. Centraal in het beleid van de overheid waren de stappen die moesten worden gezet om de informatiesamenleving in goede banen te leiden en een voor de toekomst zo gunstig mogelijk economische positie voor Suriname veilig te stellen. In het beleid werd een belangrijke betekenis toegekend aan de liberalisatie van diensten en telecominfrastructuur⁴⁰.

Studies die in Suriname verricht zijn door *Price Waterhouse Coopers*, een gerenommeerd consultancy bureau, met ondersteuning van de *Inter-American Development Bank* (IDB) hebben aangetoond dat er op de Surinaamse telecommarkt de mogelijkheid bestaat om drie (3) aanbieders van mobiele telefonie en twee (2) aanbieders van vaste telefonie toe te laten wat aangeeft dat er nog niet volledig is geliberaliseerd. Er kan dus naast Telesur nog een (1)

⁴⁰ Informatie verkregen uit een interview met de onderdirecteur op het ministerie van Transport Communicatie en Toerisme.

aanbieder van vaste telefonie worden toegelaten. Hieruit blijkt dat de liberalisatie in fasen plaatsvindt⁴¹.

Door de hoge, lange termijn investeringen die met het bouwen van vaste telefonie-infrastructuur gepaard gaan, is het aantal nationale en lokale concurrenten in een land van nature beperkt. De netwerken dienen een bepaalde omvang of klantenbestand te hebben om rendabel te zijn.

Het vaste telefoonnet wordt dus gekenmerkt door een situatie waarbij er sprake is van één dominante speler. Hierdoor ontstaat met betrekking tot de liberalisering van de sector een tweetal dimensies die bepalende invloed heeft. In de eerste plaats is er een tegenstrijdig belang tussen de dominante speler en nieuwkomers/concurrenten.

In de tweede plaats bestaat er bij nieuwkomers/concurrenten een grote afhankelijkheid van de dominante speler.

Het mobiele netwerk verschilt in een aantal opzichten met het vaste net. Het mobiele net betreft een relatief goedkope infrastructuurtechnologie die snel is opgebouwd. Hierdoor ligt de drempel tot investeren minder hoog dan bij het vaste net. Vandaar dat er op het gebied van mobiele aanbieder wel volledig is geliberaliseerd. Dit in tegenstelling tot het aantal aanbieder van vaste telefonie.

Volgens het Staatsbesluit van 10 oktober 1991, (SB. 1991 no. 58), houdende instelling en taakomschrijving van Departementen van Algemeen Bestuur, is het ministerie van Transport, Communicatie en Toerisme (TCT) belast met onder andere het houden van toezicht op telecomproviders. Ook het toezicht op de TAS geschiedt door het ministerie van Transport, Communicatie en Toerisme. Verder is het Ministerie van Transport, Communicatie en Toerisme (TCT) belast met het schrijven van beleid binnen de telecommunicatiesector en moet zij innovatie in de sector stimuleren. Dit Ministerie is verantwoordelijk voor het telecommunicatiebeleid en moet hiervoor verantwoording afleggen in het parlement.

Doelen die het ministerie van Transport, Communicatie en Toerisme nastreeft zijn:

Het beleid van het ministerie van TCT is gericht op:

1. Het zoveel als mogelijk binnen het bereik van de gemeenschap brengen van de communicatie mogelijkheden.
2. De monitoring van de liberalisatie van de telecommunicatiesector
3. Verdere stimulering van het gebruik van internet

Uit onderzoek verricht door het ministerie is gebleken dat veel huishoudens in deze moderne tijd nog altijd geen toegang hebben tot internet. Vooral in het binnenland is het percentage laag. Bovendien kunnen abonnees van diverse telecommunicatiebedrijven bijvoorbeeld in het binnenland nog steeds niet optimaal naar elkaar toe bellen.

Het ministerie streeft continu naar het algemeen maatschappelijk belang oftewel het publieke belang, zoals die zijn opgenomen in de Wet telecommunicatievoorzieningen, te dienen namelijk telecommunicatie- en internetdiensten die voor een ieder tegen een betaalbare prijs en van een bepaalde kwaliteit beschikbaar moeten zijn. Ook is het ministerie voornemens om de samenleving bewuster te maken van de mogelijkheden van ICT door middel van het instellen van een ICT instituut.

⁴¹ Idem

Het bovenstaande tracht het ministerie van TCT te bereiken door middel van:

- Aanpassen van wet- en regelgeving aan de technologische ontwikkelingen.
- Verdere liberalisatie van de telecomsector.
- Stimuleren van educatieve centra welke in het bijzonder in de rurale gebieden en het binnenland worden opgezet door de telecomproviders.
- Creëren van pro ICT- kader binnen het bedrijfsleven en de overheid.
- Monitoren van nationale en internationale wetgeving en ontwikkelingen.

De telecommunicatiewereld staat niet stil. Er kan nog nauwelijks gesproken worden van telecommunicatie. Integendeel gaat dit juist de richting van informatie- en communicatietechnologie. Deze nieuwe ontwikkelingen neemt het ministerie mee in de herziening van de Wet telecommunicatievoorzieningen

Volgens mevr. Smith, onderdirecteur op het ministerie van Transport Communicatie en toerisme, werkt het ministerie continu aan het bevorderen en ontwikkelen van de ICT en telecommunicatiesector. Zo kregen in februari 2015 drie internetproviders hun *Internet Service Provider* (ISP)- vergunning uit handen van de minister van Transport Communicatie en Toerisme, TCT de heer Falici Pinas. Het gaat om Parbo Net, Alfa Content en City Broadcasting Communications. Deze bedrijven opereerden reeds lang, maar pas in 2015 is hen een vergunning verstrekt. Zij ziet de komst van de drie sub providers als een rechtvaardige concurrentie en is er zeker van dat de concurrentie tussen de vier providers ervoor zal zorgen dat de bedrijven juist betere diensten gaan leveren aan de samenleving. Het heeft weliswaar jaren geduurd voor het zover was en een eind kon worden gemaakt aan de hegemonie van staatsbedrijf Telesur. Draadloos internet moet voor meerdere huishoudens beschikbaar komen. Behalve het verlagen van de tarieven, moet dit ook leiden tot betere dienstverlening. Ook moet het moderner en vooral sneller gaan worden.

2.5.2 De Telecommunicatie Autoriteit Suriname (TAS)

De Telecommunicatie Autoriteit Suriname houdt als onafhankelijk orgaan toezicht op de telecommunicatiesector op basis van wet- en regelgeving en introduceert, stimuleert, coördineert en controleert op objectieve wijze de ontwikkelingen op de geliberaliseerde telecommunicatiemarkt⁴².

In het belang van een efficiënte verzorging van de telecommunicatie en ter uitvoering van de op de Staat Suriname rustende internationale verplichtingen die voortvloeien uit het ITU-verdrag⁴³ evenals uit andere bindende verdragen of besluiten van volkenrechtelijke organisaties, is de Telecommunicatie Autoriteit Suriname (TAS) door de wetgever belast met de zorg voor het beheer van het frequentiespectrum⁴⁴.

De TAS is een onafhankelijk instituut, ingesteld bij de Wet telecommunicatievoorzieningen, en is op 16 april 2007 in werking getreden na inwerkingtreding van de Wet telecommunicatievoorzieningen. De TAS is verantwoordelijk voor het reguleren van de omroep- en telecommunicatiesector en staat onder leiding van een directeur, welke wordt

⁴² Informatie verkregen door interview met Mr. M. Groenefelt Msc (Juridisch medewerkster bij het Telecommunicatie Autoriteit Suriname TAS)

⁴³ De op 22 december 1992 te Genève tot stand gekomen Constitutie en Conventie van de Internationale Telecommunicatie Unie met de daarbij behorende bijlagen en reglementen, goedgekeurd bij Wet van 22 mei 1995, S.B. 1995 no. 53, met inbegrip van daarin nadien aangebrachte wijzigingen.

⁴⁴ Artikel 62 Wet telecommunicatievoorzieningen, WET van 11 november 2004.

benoemd door de President van de Republiek Suriname. Tot het jaar 2007 werd de leiding van de TAS benoemd via het ministerie van TCT. Sinds 2012 is hier verandering in gekomen en geschiedt de benoeming door de President van de Republiek Suriname. Dit versterkt de onafhankelijkheid van de TAS. Deze onafhankelijkheid heeft als doel dat dit orgaan effectief kan handelen en onpartijdig beslissingen kan nemen, conform het gelijkheidsbeginsel, in het belang van het publiek, de aanbieders van telecomdiensten en de overheid.

Na het liberaliseren van de omroep en communicatiesector was toezicht op deze sector wenselijk. De TAS is dan ook onder meer ingesteld om toezicht te houden op deze sector en om de concurrentie tussen de aanbieders van telecommunicatiediensten te bevorderen. Daarnaast beoogt de TAS te waarborgen, dat alle personen in Suriname toegang hebben tot basis telecommunicatiediensten en dient de instelling als klankbord voor consumenten van telecommunicatiediensten. Consumenten kunnen dan ook bij de TAS terecht wanneer zij er niet uitkomen ingeval van een conflict met hun providers.

Voor het bepalen van interconnectie tarieven is de interventie van de regulator erg belangrijk. Hierdoor kan voorkomen worden dat de incumbent oftewel de dominante marktmacht te hoge tarieven vaststelt. Om misbruik van de dominante marktpositie te voorkomen, moeten volgens de Memorie van Toelichting van de Wet Telecommunicatie Voorzieningen, de tarieven kosten georiënteerd plaatsvinden⁴⁵. Dat wil zeggen dat de kostprijs gebaseerd moet worden op de kosten die het bedrijf verwacht te maken. Boven deze kostprijs kan dan een winstmarge worden berekend waardoor de verkoopprijs ontstaat. De TAS controleert als de winstmarge redelijk te noemen is. Bovendien moeten deze operatoren kunnen aantonen dat hun tarieven voor interconnectie gebaseerd zijn op zijn op transparantie.

De TAS voert haar taken uit binnen het wettelijk kader van de Wet Telecommunicatie Voorzieningen(SB 2004 no.151).Taken van de TAS zoals die zijn vastgelegd in artikel 3 van eerder genoemde wet:

- a. het bevorderen van de introductie van nieuwe technologieën en diensten;
- b. het gevraagd of ongevraagd adviseren van de Minister terzake aangelegenheden de telecommunicatie betreffende;
- c. het voorbereiden van de te verlenen concessies en het toezicht houden op de naleving van de concessievoorwaarden door de concessiehouders;
- d. het toezicht houden op de tarieven voor gereguleerde c.q. opgedragen diensten;
- e. het verlenen van vergunningen en het toezicht houden op de naleving van de vergunningsvoorwaarden door de vergunninghouders;
- f. het vertegenwoordigen van de Republiek Suriname bij internationale organisaties;
- g. het beheer van het frequentiespectrum;
- h. het beheer van het nummerplan;
- i. standaardisatie en controle van randapparatuur;
- j. het beslechten van geschillen;
- k. het beheer van het Universele Dienstverleningsfonds;
- l. het uitvoeren van de bij en krachtens deze wet aan de TAS opgedragen werkzaamheden;
- m. het verrichten van telecommunicatiewerkzaamheden voor zover in deze wet daarin niet uitdrukkelijk anders is voorzien.

De Minister wint advies in van de TAS met betrekking tot:

⁴⁵ Memorie van Toelichting paragraaf 2 artikel 11 lid 4; Interconnectie

- a. alle aangelegenheden van beleidsmatige aard de uitvoering van deze wet betreffende;
- b. alle voorstellen tot wijziging van deze wet en de daarop berustende bepalingen.

De onafhankelijkheid van de TAS

De onafhankelijkheid van een regulerend orgaan heeft als doel dat het orgaan effectief kan handelen en onpartijdig beslissingen kan nemen in het belang van het publiek, de concessiehouders en de overheid. De Memorie van Toelichting van de Wet Telecommunicatie Voorzieningen geeft aan dat de TAS de kosten door de telecommunicatiewereld (primair de concessie- en vergunninghouders) zelf moeten dragen. Doordat deze gelden aan de TAS toekomen en de TAS rechtspersoonlijkheid heeft, wordt voorkomen dat de door de deelnemers in de Surinaamse telecommunicatie terzake te genereren middelen in de algemene middelen van de Staat vloeien. Dit versterkt de onafhankelijkheid van de TAS. Financiële middelen TAS (Artikel 7 Wet Telecommunicatie Voorzieningen)

De financiële middelen van de TAS worden onder andere gevormd door:

- a. de concessievergoeding, bedoeld in artikel 21;
 - b. Vergoedingen voor door de TAS verleende vergunningen;
 - c. de vergoedingen, bedoeld in artikel 81;
 - d. de boetes die door de TAS ingevolge deze wet en de daarop berustende bepalingen worden opgelegd;
 - e. de kosten door de overtreder betaald voor uitgeoefende bestuursdwang ingevolge artikel 85 leden 2 of 3;
 - f. de geïnde dwangsommen, bedoeld in artikel 86;
 - g. Vergoedingen die de TAS ontvangt voor ten behoeve van derden verrichte werkzaamheden;
 - h. middelen verkregen door schenkingen, legaten of anderszins, beleggingen of rente van spaartegoeden;
 - i. opbrengsten van inschrijvingen en veilingen zoals bedoeld in artikel 9 lid 6 en artikel 62 lid 4
2. Jaarlijks wordt na aftrek van de exploitatiekosten en reserveringen voor ontwikkeling het surplus afgedragen aan de Staat.

In gevolge de Wet Telecommunicatie Voorzieningen, artikel 7, worden de financiële middelen van de TAS ondermeer gevormd door concessie vergoedingen, vergoedingen voor door de TAS verleende vergunningen, geïnde boetes, geïnde dwangsommen, vergoedingen die de TAS ontvangt voor ten behoeve van derden verrichte werkzaamheden, middelen verkregen door schenkingen, legaten of anderszins beleggingen of rente van spaartegoeden en opbrengsten van inschrijvingen en veilingen. Uit het bovenstaande kan worden afgeleid dat over haar eigen financiële middelen beschikt om onafhankelijk te kunnen opereren. Ondanks het feit dat de TAS sinds de inwerkingtreding van de Wet Telecommunicatie Voorzieningen in april 2007 rechtspersoonlijkheid had, werd de directeur toch niet door de president benoemd. De directeur werd sinds 2012 door de president wordt benoemd zoals de Wet Telecommunicatie Voorzieningen dit voorschrijft. van artikel 6 Wet Telecommunicatie Voorzieningen welke als volgt luidt:

“De Minister is bevoegd de TAS algemene aanwijzingen te geven met betrekking tot de vervulling van de in artikel 3 lid 1 genoemde taken; indien deze aanwijzingen betrekking hebben op het beleid terzake de door de TAS op te leggen boetes, geeft de Minister deze

slechts na overleg met de Minister belast met de zorg voor justitiële en politionele aangelegenheden.”

Uit het bovenstaande artikel kan worden afgeleid dat de minister van TCT bevoegd is om algemene aanwijzingen m.b.t. het algemeen telecombeleid te geven aan de TAS.

2.6 Toekomstverwachting

De telecommunicatiesector heeft als streven Suriname te ondersteunen bij de transformatie naar een kenniseconomie en het land te voorzien van adequate en kwalitatief hoge ICT-infrastructuur. Als de wet Telecommunicatie Voorzieningen wordt vergeleken met de door de ITU opgesomde beginselen voor telecommunicatiewetgeving, dan kan worden vastgesteld dat sommige aspecten en onderwerpen niet uitvoerig en zeer beknopt worden besproken⁴⁶. In deze wet zijn bijvoorbeeld de rechten en plichten van concessionarissen om de overheidsdoelen te bereiken niet opgesomd.

Bovendien is binnen de telecommunicatie sector de focus verschoven naar andere technologieën, zoals de informatie en communicatie technologie. Heden ten dagen kan dus niet meer gesproken worden van telecom maar van ICT. Suriname is zich bewust van de mogelijkheden, die deze nieuwe technologieën kunnen bieden aan de publieke sector, consumenten en het bedrijfsleven⁴⁷.

Het Ministerie van Transport, Telecommunicatie en Toerisme (TCT) is vanaf het afgelopen jaar bezig om de huidige ‘Wet Telecommunicatievoorziening’ aan te passen en te vervangen door de ‘Wet Elektronische Communicatie’⁴⁸. Het concipiëren van de ontwerp Wet Elektronische Communicatie wordt gerealiseerd met ondersteuning van de Telecommunicatie Autoriteit Suriname (TAS) en de Internationale Telecommunicatie Unie, ITU. De ontwerp Wet Elektronische Communicatie ligt momenteel bij het ministerie van Justitie en Politie die daarna de ontwerpwet naar het parlement opstuurt. Na goedkeuring in de Nationale Assemblee zal de President zijn handtekening plaatsen waarna publicatie in het Staatsblad van de republiek Suriname zal plaatsvinden.

De reorganisatie van Telesur, liberalisatie en veranderde wetgeving hebben allemaal invloed op de veranderingen in de telecommarkt. Gezamenlijk hebben deze factoren invloed op de kwaliteit en prijs van de dienst.

De telecomproviders Digicel, Uniqa en Telesur in Suriname werken gezamenlijk aan de ontsluiting van het binnenland. Ze zullen 'national roaming' gaan toepassen vanuit elkaars masten om de gebruikers te accommoderen. National roaming' is een technische methode om gebruik te maken van elkaars netwerk en infrastructuur. Er hoeft geen apparatuur te hangen in de masten, maar door softwareprogrammering kunnen de providers elkaars infrastructuur gebruiken. Abonnees van diverse telecommunicatiebedrijven komen zo beter aan hun trekken, terwijl de bedrijven ook kostenbesparend kunnen werken. Partijen staan open voor de samenwerking. De gesprekken zijn nog gaande om tot een goede overeenkomst te komen. Hierdoor zal het binnenland ontsloten worden⁴⁹. Inmiddels is komen vast te staan dat Uniqa

⁴⁶ Informatie verkregen door persoonlijk gesprek met mw. T. Smith(Juridisch medewerkster op het ministerie van Transport, Communicatie en Toerisme)

⁴⁷ <http://www.gov.sr/meest-gestelde-vragen/communicatie-ministerie-van-tct/>

⁴⁸ <http://www.dewest-online.com/wp-content/uploads/2014/01/VP-15-01-2014.pdf>

⁴⁹ De informatie verkregen door een persoonlijk gesprek met drs. Thea Smith(onderdirecteur op het ministerie van Transport Communicatie en Toerisme)

niet meer bestaat en national roaming eigenlijk niet meer zoveel zin heeft aangezien het binnenland door zowel Telesur als Digicel is ontsloten. Er staan overal masten van beide providers waardoor national roaming niet meer nodig is. Omdat Uniqa de enige was die geen masten in het binnenland heeft, zou national roaming slechts de klanten van Uniqa ten goede komen.

De Telecommunicatie Autoriteit Suriname (TAS) heeft in april van dit jaar, in samenwerking met de Internationale Telecommunicatie Unie (ITU), de workshop 'Introduction to Number Portability' georganiseerd. Vertegenwoordigers uit Guyana, St. Lucia, St. Kitts en Nevis, Jamaica, Trinidad & Tobago, de Bahama's en Haïti, hebben deel genomen aan deze workshop. De workshop had als doel de stakeholders te informeren die betrokken zullen worden bij de implementatie van nummer portabiliteit⁵⁰.

Wat is Number Portability?

Nummerportabiliteit houdt in dat een houder van zowel een vast of mobiel nummer elk nummer, kan gebruiken bij alle bedrijven die diensten via deze nummers verlenen. Het voornaamste voordeel van nummerportabiliteit voor de consument is o.a. dat zij voor een ander telecommunicatiebedrijf kunnen kiezen zonder hun nummer te wijzigen. Telecommunicatiebedrijven zullen op hun beurt zich meer gaan inspannen om meer innovatieve en kwalitatief betere diensten op de markt te brengen om hun klanten te behouden. Uiteindelijk zullen deze voordelen ten goede van alle consumenten komen, ook al stappen zij niet over naar een andere dienstverlener⁵¹.

Nummerportabiliteit is echter een kostbare en complexe operatie. Alvorens men ertoe kan overgaan tot het implementeren hiervan, moet er grondig onderzoek worden gedaan. Tijdens de workshop zijn de voor- en nadelen belicht door een consultant uit het Verenigde Koninkrijk, die een aanzienlijke ervaring heeft met de implementatie van nummerportabiliteit in landen over de gehele wereld.

Daarnaast is door vertegenwoordigers van de Bahama's en Trinidad hun ervaring met de implementatie van nummerportabiliteit met de deelnemers van deze workshop gedeeld, daar deze landen reeds nummerportabiliteit hebben doorgevoerd, en in een vergevorderd stadium zijn.

Na de workshop zullen de in Suriname gevestigde telecommunicatiebedrijven tezamen met de Telecommunicatie Autoriteit Suriname (TAS) nagaan hoe en wanneer mobiele nummerportabiliteit in Suriname kan worden doorgevoerd. De Internationale Telecommunicatie Unie heeft dit initiatief ondersteund door technische assistentie te verlenen.

⁵⁰ <http://dagbladdewest.com/2015/04/29/>

⁵¹ De informatie verkregen door een interview met Mr. Groenefelt Msc (Juridisch medewerkster bij de TAS)

3 De gevolgen van de liberalisatie van de telecommunicatiesector voor Suriname

3.1 Inleiding

In de afgelopen decennia is een transformatie van de telecommunicatiesector op gang gebracht waarbij privatisering en liberalisering de sleutelwoorden vormen. Voorheen werd de sector gekenmerkt door een monopolistische markt, waarin veelal staatsbedrijven hun klanten van een beperkt aantal telecommunicatiediensten voorzagen, waarvan telefonie het grootste deel vormde⁵². In deze sector zijn marktpartijen in een geliberaliseerde omgeving aangewezen op de koppeling van en toegang tot elkaars netwerken, vanuit zowel private als publieke overwegingen. Vanuit privaat opzicht betreft interconnectie de toename van de waarde van het netwerk indien het zoveel mogelijk eindgebruikers in staat stelt met elkaar te communiceren. Anderzijds bestaat er eveneens een publiek belang in interconnectie gezien het publieke karakter van de telefoniedienst en de maatschappelijk wenselijk geachte mogelijkheid dat iedereen met elkaar moet kunnen communiceren (*‘any to any’* communicatie)⁵³.

In een open competitieve markt zullen aanbieders van telecommunicatiediensten van elkaars diensten en infrastructuur gebruik moeten maken om interconnectie mogelijk te maken. De voorwaarden voor interconnectie zijn van zeer groot belang voor de levensvatbaarheid van telecommunicatiebedrijven. Hierbij speelt het evenwicht tussen concurrentie en samenwerking tussen marktpartijen een belangrijke rol. Aan de ene kant kan de nieuwkomer een van de grootste klanten van de bestaande netwerkexploitant vormen, maar tegelijkertijd zal hij gezien worden als concurrent. Om het publieke belang oftewel het algemeen belang van netwerkeffecten te realiseren is een balans tussen samenwerking en concurrentie van essentieel belang. Voorkomen dient te worden dat strategisch of opportunistisch gedrag de eindgebruiker verhindert. Daarom wordt voor een evenwichtige concurrentie van belang geacht dat dominante infrastructuurexploitanten anderen, op transparante wijze, dezelfde op kosten georiënteerde voorwaarden toegang en koppeling verlenen, die zij ook voor zichzelf hanteren⁵⁴.

3.2 Het belang van interconnectie

Onder interconnectie wordt verstaan het koppelen van netwerken van verschillende providers, zodat gebruikers van communicatiediensten kunnen communiceren over de grenzen van het netwerk dat de toegang verleent. Alle partijen die toegang bieden aan gebruikers moeten hun aangesloten gebruikers bereikbaar maken voor de gebruikers van andere partijen. Door de wederkerigheid van interconnectie kan in principe iedere gebruiker bellen naar een gebruiker die is aangesloten op een ander netwerk.

Toezichthouders over de hele wereld beschouwen interconnectie als de belangrijkste factor voor ontwikkeling van een concurrerende telecommarkt. Gezien de ontwikkelingen op het gebied van telecommunicatie dienen toezichthouders zich niet alleen te richten op interconnectie van traditionele telecommunicatienetwerken, maar de interconnectie van alle Informatie en Communicatie Technologie (ICT) netwerken, waaronder mobiel, internet, IP -

⁵² Stageverslag Slamet, P, Liberalisatie van de telecomsector.

⁵³ http://www.itu.int/ITU-D/treg/Documentation/Infodev_handbook/3_Interconnection.pdf, geraadpleegd op 12 januari 2015.

⁵⁴ <http://regulationbodyofknowledge.org/faq/telecommunication-regulation-interconnection/what-is-interconnection-and-why-is-it-important/>, geraadpleegd op 2 februari 2015.

gebaseerde netwerken, satelliet en kabel- netwerken. We leven in een tijdperk waarin steeds meer belang wordt gehecht aan ‘any to any’ interconnectie, dat is, de mogelijkheid voor een netwerkoperaator om verbinding te leggen met een andere operator⁵⁵.

Interconnectie draagt in belangrijke mate bij tot een meer competitieve telecommunicatiemarkt. Het is mede daarom dat interconnectie heel belangrijk is bij beleidsmakers, regelgevers en toezichhouders. Het belang van interconnectie wordt behalve op nationaal niveau ook op mondiaal niveau door de World Trade Organization (WTO) en International Telecommunication Union (ITU) onderkend⁵⁶. Eveneens worden gelijksoortige beginselen gehanteerd om interconnectie tot stand te brengen, zoals transparantie, non-discriminatie en kostenoriëntatie.

Interconnectie vormt een cruciale sleutel tot effectieve concurrentie en het ontstaan van een *level playing field*⁵⁷. Het betreft de koppeling van netten van concurrerende marktpartijen. Hiermee wordt interoperabiliteit beoogd, ofwel dat abonnees van verschillende diensten of netten met elkaar kunnen blijven communiceren onafhankelijk van hun aanbieder (‘any to any’ communicatie). Vooral voor nieuwkomers is dit van belang, aangezien zij vaak nog niet over een volledig dekkende eigen infrastructuur beschikken.

De liberalisering van Suriname ’s telecommunicatiesector is geformaliseerd met de toetreding van twee nieuwe spelers. Uniqua en Digicel Suriname mochten vanaf november 2007 officieel concurreren met staatsbedrijf Telesur. Gezien het belang van interconnectie heeft de voormalige monopolist Telesur wettelijk de plicht interconnectie mogelijk te maken voor de nieuwkomers op de markt zoals dit is opgenomen in hoofdstuk 3 artikel 11 Wet telecommunicatievoorzieningen. Dit artikel luidt als volgt:

“Elke concessiehouder is, in het belang van een doelmatige verzorging van de telecommunicatie, verplicht interconnectie te verlenen, wanneer daartoe een verzoek wordt gedaan door aanbieders van telecommunicatiediensten”.

De door de overheid opgestelde randvoorwaarden voor interconnectie en de controle op naleving daarvan kunnen daarbij worden gehanteerd als instrument voor het concurrentiebeleid. In de Telecommunicatiewet wordt onder interconnectie verstaan de fysieke koppeling van telecommunicatienetwerken teneinde abonnees van verschillende diensten of netten in de gelegenheid te stellen met elkaar te communiceren.

Interconnectie maakt communicatie mogelijk tussen klanten van verschillende, vaak concurrerende netwerken door deze met elkaar te verbinden. Hierdoor neemt de maatschappelijke waarde van het netwerk toe. De waarde van ieder individueel netwerk stijgt, doordat het een optimaal bereik levert. Bovendien maakt interconnectie keuze mogelijk tussen meerdere dienstenaanbieders, die in onderlinge concurrentie een veelheid aan kwalitatief goedkope en innovatieve diensten aanbieden.

⁵⁵ <http://www.itu.int/pub/D-PREF-TTR> (3th Edition), geraadpleegd op 12 februari 2015.

⁵⁶ <http://www.itu.int/newsarchive/press/WTPF98/WTORRefpaper.html>, geraadpleegd op 12 februari 2015.

⁵⁷ Een *level playing field* is een rechtvaardigheidsprincipe waarbij niet noodzakelijk is dat elke speler evenveel kansen heeft om te slagen, maar wel dat alle spelers het spel spelen volgens dezelfde regels. <http://www.encyclo.nl/begrip/Level%20playing%20field>, geraadpleegd op 10 mei 2015.

3.3 Interconnectie na de liberalisatie van de telecomsector

Ondanks interconnectie in de Wet telecommunicatievoorzieningen wettelijk verplicht is gesteld, bleef het een moeizaam proces vooral wat betreft de *Short Message Service*-interconnectie (SMS). De sms- interconnectie tussen Telesur aan de ene kant en Digicel en Uniqa aan de andere kant heeft twee jaar op zich laten wachten. Het sms'en tussen Telesur, Digicel en Uniqa verliep stroef. Uniqa en Digicel hebben twee jaar publiekelijk geroepen om sms interconnectie mogelijk te maken⁵⁸. Dit terwijl alle drie de providers baat hebben bij optimaal sms-verkeer.

Alle providers en iedereen die een dienst wil verlenen kunnen niet zonder Telesur. Elke potentiële investeerder moet naar Telesur stappen en precies daar strand het. Zij worden gezien als concurrent. Telesur stelt zich onterecht op jegens overige providers, terwijl de overheid honderd procent aandeelhouder is van het bedrijf. Het is een staatsbedrijf en dus deel van de regering die de infrastructuur heeft aangelegd. Zo heeft de TAS van Digicel en Uniqa klachten ontvangen dat Telesur extreem hoge bedragen heeft geëist van de twee voornoemde bedrijven om bandbreedte (internetcapaciteit) beschikbaar te stellen. Het was cruciaal dat de overheid moest inrijpen. De regering heeft eind 2011 aan Telesur de opdracht gegeven om bandbreedte aan de overige providers te verkopen.

Uit diverse mediaberichten is komen vast te staan dat het toelaten van concurrentie vele malen is verhinderd door Telesur omdat zij weigeren om hun monopolie positie op te geven⁵⁹. De toenmalige minister van TCT, Richel Apinsa, heeft toen duidelijk in de media naar voren gebracht dat er maatregelen getroffen zullen worden, indien providers zich niet houden aan hun *deadline*. De minister was samen met de TAS bezig een oplossing te zoeken.

3.4 De consumentenkring⁶⁰

De Surinaamse consumentenkring, opgericht in januari 2006 is het verbindende platform en de vertrouwde stem van en voor consumenten. De consumentenkring streeft ernaar om de consument bewust te maken van haar keuze om zo benadeling te voorkomen. Dit doet zij door middel van voorlichting en informatievoorziening naar de gemeenschap toe.

De Consumentenkring werkt samen met consumenten aan eerlijke, rechtvaardige en veilige markten waar de klant vindt wat deze zoekt en krijgt waar deze recht op heeft. Deze organisatie richt zich voornamelijk op verbetering en bescherming van de rechten van de Surinaamse consument en komt samen met hem in actie als laatstgenoemde bedreigd wordt. Dit doet ze door voornamelijk naar de media te stappen.

De Consumentenkring informeert de consument om betere keuzes te maken. Dit doet zij door het uitbrengen van een maandblad genaamd "de Consumentenkoerier". In dit blad wordt advies gegeven om het makkelijker te maken voor de consument als hij door de bomen het bos niet meer ziet. Samen met consumenten kan worden gewerkt aan het bedingen van betere voorwaarden of voordelen.

Bij de Consumentenkring hebben consumenten het voor het zeggen en wordt slechts één belang gediend, namelijk dat van de consument. Consumenten zijn het hart, de eigenaar en de gebruikers van de Consumentenkring. Zij zijn constant in beweging, laten partijen

⁵⁸ Dagblad de Ware Tijd 06/07/2010.

⁵⁹ Dagblad Suriname van 12 juni 2011.

⁶⁰ Informatie verkregen uit een persoonlijk met de voorzitter van de Consumentenkring, de heer Alleyne.

samenkomen en steken de koppen met consumenten en partijen bij elkaar. En dat in alle openheid, eerlijkheid en loyaliteit.

De belangrijkste pijlers van de consumentenkring:

- onafhankelijkheid
- betrouwbaarheid
- deskundigheid

Een kernwaarde van de Consumentenkring is onafhankelijkheid. De Consumentenkring streeft continu naar transparantie in wat zij doen. De inkomsten van deze vereniging genereert zij door hulp uit het bedrijfsleven en de verkoop van de consumentenkoerier. Zo kan zij als geheel onafhankelijke vereniging functioneren. Zij heeft geen winstoogmerk. Alle inkomsten worden gebruikt om verbeteringen voor de consument te realiseren. En hun adviezen, standpunten en onderzoeken worden op geen enkele manier beïnvloed door belangen van derden. In het bestuur van de Consumentenkring zitten personen met verschillende opleidingen.

De Consumentkring is een vereniging die opkomt voor de belangen van de consument. Dit doet zij bijvoorbeeld door te lobbyen bij de politiek om goede regels en wetten te maken. De Consumentenkring is ook lid van de International Consumer om zo betere algemene voorwaarden te krijgen voor de consument.

De Consumentenkring test ook consumentenartikelen. De resultaten worden uitgegeven in de Consumentenkoerier. De Consumentenkring is kort gezegd een vereniging voor consumenten die onderzoek doet naar producten en diensten⁶¹.

3.4.1 Visie van de consumentenkring t.a.v. het telecombeleid in Suriname⁶²

De Consumentenkring wordt dagelijks bestookt met klachten uit de samenleving.

Jaren heeft de Surinaamse beller er op gewacht: het doorbreken van de monopoliepositie van het maar aanrommelende staatsbedrijf Telesur om eindelijk eens gebruik te kunnen maken van aanbieders die de klant wel serieus nemen. Met de komst van Digicel en Uniqa leek die droom in vervulling te gaan. Maar de bittere werkelijkheid is dat we ons als beller nog altijd moeten behelpen en we er uiteindelijk nog weinig beter van zijn geworden.

Het mobiele net

Voor bellen van Digicel naar Digicel, van Uniqa naar Uniqa en van Telesur naar Telesur valt het nog wel mee, maar van de ene provider naar de andere is een flink stuk duurder. De dienstverlening van de drie verschillende providers die in ons land opereren laat nog veel te wensen over. Er wordt te weinig rekening gehouden met het belang van de consument. Er komen dagelijks klachten van consumenten dat hun beltegoed op mysterieuze wijze opraakt, afgezien van het feit dat klanten regelmatig te kampen hebben met slecht bereik.

Het internet

Volgens de voorzitter van de Consumentenkring rommelt en rammelt het nog steeds op de Surinaamse internetmarkt. Prijzen zijn hoog, verbindingssnelheden over het algemeen laag. Ondertussen liggen verschillende internetaanbieders al jaren flink met elkaar overhoop.

⁶¹ <http://Consumentenkring.blogspot.com/>, geraadpleegd op 2 mei 2015.

⁶² Informatie verkregen uit een persoonlijk gesprek met de heer Alleyne, voorzitter van de Consumentenkring.

Vooral Telesur wordt door de anderen beschouwd als een dwarsligger met een onaanvaardbare machtspositie.

Volgens de Consumentenkring die overigens de stem van de consument vertegenwoordigt, slagen de telecombedrijven, ondanks alle overdadige reclameboodschappen en voordeelacties, niet in om het beste product te leveren. Wat dat betreft is er weinig veranderd in vergelijking met de periode voor de liberalisatie.

Bovendien wordt er in reclameboodschappen aangegeven dat delen van het binnenland bereikbaar zijn, terwijl er slechts sporadisch een verbinding tot stand gebracht kan worden. In delen van het binnenland zijn masten geplaatst waardoor mobiel bellen mogelijk is geworden. Toch is niet iedere plek bereikbaar en de verbinding laat vaak te wensen over.

De tarieven die in Suriname voor breedband internetgebruik gehanteerd worden zijn zowel wereldwijd als regionaal gezien aan de extreem hoge kant. Dit komt naar voren uit een in 2014 verschenen analyses van de Caribische website⁶³ en het World Economic Forum (WEF). Uit *'The Global Information Technology Report 2014'* van het WEF blijkt dat Suriname op ICT-gebied ver achter blijft als een aantal indicatoren in beschouwing wordt genomen. Onder meer komt naar voren, dat zowel de internet service als de internettarieven te wensen overlaten, gezien de respectieve plekken 121 en 92 op de index van 140 landen.

De nieuwe aanbieders leggen te veel nadruk op techniek, te weinig op hun dienstverlening. Klanten zijn niet erg geïnteresseerd in technologie, maar wel in dienstverlening. Wat kunnen zij verwachten qua betrouwbaarheid of beschikbaarheid van een telecomdienst? Hoe snel en hoe adequaat wordt er gereageerd op problemen? Dat is veel belangrijker dan nieuwe technologie. Zelfs belangrijker dan hun prijs want bedrijven worden steeds afhankelijker van telecomdiensten, vooral voor de interactieve internetdiensten.

Alle drie providers moeten gezamenlijk streven naar een compleet netwerk, zodat de consument niet, zoals nu, wordt afgescheept met een half product.

3.5 Visie van Digicel t.a.v. het telecommunicatiebeleid in Suriname

Hoewel internet steeds belangrijker wordt, heeft in Suriname nog lang niet iedereen toegang tot het wereldwijde web. Eén belangrijke reden hiervoor is dat de prijzen voor een fatsoenlijk verbinding veel te hoog liggen. Maar de Telecommunicatie Autoriteit Suriname (TAS) laat nieuwe aanbieders maar ook moeizaam toe. Volgens de jurist bij Digicel is de conservatieve wetgeving hier debet aan. Het bedrijf stelt het ministerie van TCT hier verantwoordelijk voor. Die moet namelijk zorgen dat de wetgeving zodanig geformuleerd is dat Telesur niet beschermd wordt. Suriname heeft in 1995 een verdrag over telecommunicatie van de Wereldhandelsorganisatie (WTO) getekend. Daarin belooft een land dat de markt binnen zoveel jaar zal worden geopend. En dat je zult luisteren naar alle internationale richtlijnen in dit verdrag. Een belangrijk punt in het verdrag is: geen discriminatie. Als je de markt opengooit, moet je gelijke rechten voor alle spelers garanderen. Maar de Surinaamse wet is nooit aangepast. De interpretatie van de TAS binnen de kaders van de wet valt vaak in het voordeel van Telesur⁶⁴.

Op dit moment zijn er meerdere spelers actief. Telesur was als marktleider tot eind 2011 als enige in het bezit van een glasvezelnetwerk, dat het mogelijk maakte breedband (ADSL) aan

⁶³ <http://www.ict-pulse.com>

⁶⁴ Informatie verkregen uit een persoonlijk gesprek met de jurist bij Digicel.

te bieden. Andere providers zoals Digicel, maar ook Uniqa hebben hun internetdiensten aangeboden via draadloze netwerken, ook wel Wimax genoemd. Weliswaar is er middels overheidsingrijpen nu breedbandcapaciteit via de glasvezelkabel aan de overige providers toegekend.

In 2009 heeft Telesur met zijn Guyanese counterpart GT&T een glasvezelkabel in zeeaanlegd. Er is daardoor een overschot aan bandbreedte (internetcapaciteit) bijgekomen dat onbenut bleef, terwijl het de concurrenten en andere potentiële investeerders moeilijk werd gemaakt om aan te sluiten.

Eén van de bedrijven die graag wilde toetreden tot het glasvezelnetwerk, is Digicel. De op Jamaica gevestigde mobiele telefoonprovider wilde in Suriname graag breedband internet aanbieden.

De (TAS) is als toezichthouder verantwoordelijk voor onder andere de eerlijke concurrentie en het verstrekken van licenties op de telecommarkt, dus ook internet. De TAS is een werkmarm van het ministerie van Transport, Communicatie en Toerisme (TCT). Volgens Digicel is er sprake geweest van gemengde belangen, bijvoorbeeld bij het toekennen van licenties, zoals voor draadloos internet. Het verkrijgen van een vergunning voor het aanbieden van Wimax diensten door Digicel heeft twee jaar geduurd, terwijl het verkrijgen van bandbreedte vier jaar op zich heeft laten wachten.

Het bedrijf heeft hiertoe in 2007 een aanvraag voor een Wimax-licentie neergelegd bij de TAS. Hierbij kreeg Digicel steeds het gevoel als of doelbewust werd tegengewerkt in haar pogingen om als internetprovider toe te treden, omdat zij al verschillende bedrijf- strategische plannen heeft ingediend bij de TAS. Volgens Digicel opereert de TAS niet onafhankelijk bij het behandelen van de aanvragen van mogelijke toetreders.

Digicel is niet alleen uit op expansie van de Digicel-dienstverlening. Het benadrukt dat het ook voor de consument voordelig zou zijn als er meerdere providers tot het glasvezelnetwerk zouden kunnen toetreden. Digicel heeft zich in het verleden sterk gemaakt voor liberalisatie van de telecommarkt. Simpelweg omdat concurrentie gezond is. Als bedrijven met elkaar moeten concurreren, wordt de dienstverlening beter en de prijs scherper. Dat is precies wat de huidige internetmarkt nodig heeft”, vindt Saman.

Surinaamse klanten zijn in vergelijking met internetgebruikers elders in de wereld veel meer geld kwijt.

Saman juicht de actie van het ministerie van TCT om de Wet telecommunicatievoorzieningen te vervangen met de Wet Elektronische Communicatie dan ook toe. Zij zegt dat het bedrijf zeker op het gebied van concurrentiebevordering heldere regels wenst.

Concessiehouders moeten niet beperkt worden in het exploiteren van netwerken en diensten. De Telecommunicatie Autoriteit Suriname behoort onafhankelijk te kunnen opereren en concurrentie te bevorderen.

3.6 Visie Uniqa t.a.v. het telecommunicatiebeleid in Suriname

Na vele e-mails, verzoekbrieven en telefoontjes aan het adres van Uniqa is het niet gelukt om een interview van functionarissen van dit bedrijf af te nemen dus beperk ik me tot de mediaberichten.

Ook Uniqa heeft regelmatig overhoop gezeten met de autoriteiten van de TAS en Telesur. Zo heeft Uniqa eind 2011 een rechtszaak tegen Telesur aanhangig gemaakt. Het betreft een conflict over de Americas II glasvezelkabel. Evenals Digicel beperkte het bedrijf zich noodgedwongen tot het aanbieden van internet via een *usb-stick*. Bij gebruikers is Uniqa

overigens de minst populaire provider, omdat de verbindingssnelheid het internetten tot een langdradige lijdensweg maakt.

Intussen heeft telecomprovider Uniqua op dinsdag 14 juli aangekondigd haar telecom activiteiten in Suriname na acht jaren te stoppen. Dit vanwege het feit dat Uniqua na een aantal jaren van aanhoudende en oplopende verliezen, de voortzetting van de activiteiten onder de huidige omstandigheden niet langer aan kan. Uit diverse mediaberichten blijkt dat Uniqua heel veel verlies heeft geleden sinds zij is toegetreden tot de telecommarkt in Suriname. Zo kan bijvoorbeeld worden aangehaald:

- ❖ De rechtszaak die door Uniqua aanhangig gemaakt is nadat het bedrijf door de TAS werd aangeschreven dat het zich schuldig heeft gemaakt aan illegale dienstverlening. Uniqua heeft investeringen gedaan aan het netwerk om de dienstverlening aan Staatsolie te vergroten. Die investering heeft de maatschappij meer dan US\$ 250.000 gekost. Het gaat om aanschaf van apparatuur en ander materiaal voor internet data verwerking. Uniqua vroeg, nadat zij de installaties had gepleegd, aan de TAS om deze te keuren. In plaats daarvan werd Uniqua aangeschreven dat het bedrijf illegaal bezig was en terstond de apparatuur moest verwijderen. Hierdoor heeft het bedrijf enorme verliezen geleden en kunnen de gepleegde investeringen die zijn gedaan, niet terug verdiend worden.
- ❖ Tevens heeft Uniqua eind 2011 een rechtszaak tegen Telesur aanhangig gemaakt bij het Internationale Hof van Arbitrage(ICC) welke in het voordeel van Uniqua is beslist. Het betreft een conflict over de Americas II glasvezelkabel. Telesur factureerde Uniqua onterecht een veel te hoog bedrag voor verbinding tot de kabel.

Op een persconferentie is door de directeur van UTS verklaard dat Uniqua sinds de oprichting in 2007 tot en met 2014 een operationeel verlies heeft geleden van 157 miljoen Antilliaanse gulden, omgerekend zo'n US\$ 88 miljoen.

Voorzichtig wil ik aangeven dat Uniqua behalve de vele verliezen die het bedrijf heeft geleden nooit echt winstgevend is geweest. Naar mijn mening heeft dit veel te maken met negatieve berichtgeving in de pers. In de gemeenschap leeft het idee dat Uniqua al heel lang geleden verkocht zou worden. Bovendien is het imago van het bedrijf nooit geweest wat het wezen moet. Naar mijn mening ging het intern ook niet goed met het bedrijf aangezien het bedrijf sinds haar ontstaan al meer dan vijf keren een nieuwe directeur heeft gehad. Als bedrijf dien je veel aandacht te besteden aan de waarde van je imago. Als er constant negatieve berichten verschijnen, dan zorgt dit ervoor dat er minder vertrouwen in je product en diensten komt. Dit heeft erin geresulteerd dat telefoonverkeer in Suriname voornamelijk in handen is van het staatsbedrijf Telesur (Telecommunicatiebedrijf Suriname) en de buitenlandse provider Digicel. Een derde telecomaandbieder is Uniqua geweest.

3.7 Visie Telesur t.a.v. het telecom beleid in Suriname

Het hoofd van de afdeling Public Relation van Telesur geeft het volgende aan: “Ik zie er niet echt een conflict in dat ze onder hetzelfde ministerie vallen. In de wet valt TAS niet onder TCT. Er staat alleen dat de directeur wordt benoemd en ontslagen door de minister van TCT. Een licentieaanvraag moet worden goedgekeurd door de president, nadat hij is bijgepraat door de minister van TCT, onder aanbeveling van de TAS”.

Volgens Belfor werkt Telesur autonoom en hebben ze bijna volledig lak aan wat de minister zegt. Ze opereren als een NV, en hebben een raad van commissarissen. Ook is Telesur van mening dat de TAS zich zeer onafhankelijk opstelt.

Conclusies en aanbevelingen

Conclusies

- Volgens de Wereld bank zijn tachtig procent van de mensen in Suriname in het bezit van een mobiele telefoon. Verder geeft de wereld bank aan dat in Suriname de trend inzet, waarbij mensen meer dan een mobiele telefoon bezitten vanwege de verschillende telecomproviders in ons land. Het is dus allang geen luxe meer om een mobiele telefoon te bezitten wat wel het geval was voor de liberalisatie. Dit geeft aan dat in Suriname de ontwikkeling van mobiele netwerken en telefonie is gegroeid. De doelstellingen zijn dus deels gehaald. Ik gebruik het woordje “DEELS” omdat lang niet alle doelstellingen waarvoor met tot liberalisatie van de telecomsector is overgegaan, zijn gehaald. Zo moet er nog bijvoorbeeld verdere ontsluiting van het binnenland komen en moet elk huishouden toegang hebben tot het internet tegen betaalbare prijzen. Tevens hebben consumenten nu een keuze uit drie telecomproviders maar bellen naar verschillende providers is nog altijd heel erg duur.
- Veel van de conflicten tussen Telesur enerzijds en andere providers anderzijds, worden veroorzaakt door hiaten in de wetgeving. De feitelijke situatie is dat iedereen de eigenaar is van zijn eigen infrastructuur. Telesur is eigenaar van het glasvezelnetwerk en dan kun je daar wel tegen een vergoeding gebruik van willen maken, maar zo is het niet geregeld in de wet. Dat kun je dus wel willen maar dan zou de wet eerst veranderd moeten worden.
- Door de wetgeving geniet Telesur een beschermde status. Feit blijft echter dat vooral de consumenten de dupe zijn van de onvolledige wetgeving en de schijnbaar onaantastbare monopoliepositie van Telesur. Zij betalen veel teveel voor een vaak slecht product.
- Telesur stelt zich onterecht op jegens de concurrenten. De glasvezelkabel is staatsbezit aangezien de overheid aandeelhouder is van het bedrijf.
- Na het vertrek van Uniqa uit Suriname is er van de liberalisatie van de telecommunicatiemarkt in Suriname weinig is overgebleven.

Aanbevelingen

- Bij de concurrentiestrijd tussen ondernemers en ondernemingsverenigingen gaat het er niet altijd even eerlijk aan toe, vandaar dat het noodzakelijk is om zo snel mogelijk een mededingingsbeleid in te voeren om handelspraktijken van ondernemingen en ondernemingsverenigingen in goede banen te leiden. Hierdoor ontstaat er duidelijkheid bij de markt partijen over het beleid dat de regering voert op het gebied van mededinging. Door oneerlijke handelspraktijken kunnen zij de mededinging verhinderen, beperken of vervalsen. Er zal dan eerlijke concurrentie op de markt plaatsvinden, waarbij er rekening wordt gehouden met de belangen van de consument.
- Als providers onder invloed van de wet veel meer gaan samenwerken, bijvoorbeeld door het samenvoegen van infrastructuur, zou dat ook niet goed zijn. Dan neemt de concurrentie juist af. Telesur heeft een enorme investering gedaan in hun glasvezelnetwerk, natuurlijk moet er tegen een marktconforme prijs toegang krijgen tot hun netwerk. De wetgeving behoeft in de toekomst aandacht zodat er mogelijkheden gecreëerd worden m.b.t. de infrastructuur van een bepaalde provider. Deze moet zodanig aangepast worden zodat de interpretatie wat eenduidiger is en de spelers zich daar ook beter in kunnen vinden.
- Gezien de snelle ontwikkelingen op het gebied van telecommunicatie moet de wet vaker herzien moeten worden. Indien dit niet gebeurt, zullen de providers beperkt worden in de verdere ontwikkeling van de telecommunicatiesector.
- Staatsbedrijf Telesur moet zich gaan opstellen als een volwassen onderneming, die een eerlijke concurrentiestrijd niet schuwt zodat alle providers gezamenlijk moeten streven naar een compleet netwerk waarbij de consument uiteindelijk het maximale haalt uit het doelmen tot opengooien van de telecommarkt is overgegaan.
- Het ministerie van Transport Communicatie en Toerisme moet er namelijk voor zorgen dat de wetgeving zodanig geformuleerd is dat Telesur niet beschermd wordt. Suriname heeft in 1999 een verdrag over telecommunicatie van de Wereldhandelsorganisatie WTO getekend. Daarin belooft een land dat men de markt binnen zoveel jaar zal openen. En dat je als land zult voldoen aan alle internationale richtlijnen in dit verdrag. Belangrijk punt in het verdrag is: geen discriminatie. Als je de markt open gooit, moet je gelijke rechten voor alle spelers garanderen. Maar de Surinaamse wet is nooit aangepast.

Geraadpleegde bronnen

Literatuurlijst

1. Appeldoorn, J.F. en Vedder, H.H.B. *Mededingingrecht*, tweede druk
2. Dommerig, E.J, van Eijk, N.A.N.M, Nijhof, J.A.M. en Verberne, M.L., *Handboek Telecommunicatierecht: Inleiding tot het recht en de techniek van de telecommunicatie*, 1999.
3. Dunn, S.H. *Globalization, Communications and Caribbean Identity*, 1995.
4. May, I. *Privatisering, Een optie voor herstructurering van staatsbedrijven?*, 1994
5. Poppe, F. *Privatisering en liberalisering*, 2001
6. Schaffers, H. *Concurrentie in de telecommunicatiemarkt: van fictie naar feit*, 1993
7. Schmidt, A.H.J. Schmidt, Knol, P.C. en Zwenne, G.J, *Tekst en Commentaar Telecommunicatierecht*, tweede druk, 2005.
8. Schrans, G en van Houtte, H. *Internationaal handels- en financieelrecht*, Acco Leuven/Amersfoort, 1991
9. Sitompoel, N. De interconnectieovereenkomst en contractsvrijheid

Wettelijke regelingen

1. Wet van 11 november 2004, houdende regels met betrekking tot voorzieningen voor telecommunicatie (Wet telecommunicatievoorzieningen S.B. 2004 no. 151).
2. Telegraaf- en Telefoonwet van Suriname, G.B.1945 no.113.
3. Decreet C-38, S.B 1980 no 14 (Decreet van 24 december 1980 houdende instelling van het Telecommunicatiebedrijf Suriname ("TELESUR").

Interviews

1. Functionaris Telesur, Afdeling Public Relations
2. Functionaris Ministerie van Transport Communicatie en Toerisme, Onderdirectoraat Communicatie
3. Functionaris Telecommunicatie-Autoriteit Suriname (TAS)
4. Functionaris Digicel, Afdeling Juridische Zaken
5. Voorzitter Consumentenkring
6. Oud Directeur Telesur en directeur NV ICMS

Internetbronnen

- <http://rond1900.jouwweb.nl/technologische-voortgang/elektrische-apparaten/telefoon/meucci>

- <http://www.i-plus.nl/deel-1-telefonie-en-hoe-het-allemaal-begon/>
- <http://www.mintct.sr/telecom/mvt.htm>
- https://www.wto.org/english/docs_e/legal_e/26-gats.pdf
- <http://www.gov.sr/ministerie-van-hi/diensten/internationale-economische-betrekkingen-ieb/world-trade-organization-wto.aspx>
- <http://www.dewest-online.com/wp-content/uploads/2014/01/VP-15-01-2014.pdf>
- <http://www.worldbank.org/en/country/suriname>
- <http://www.telecomabc.nl/a/amm.html>
- <http://www.ivir.nl/publicaties/download/1027>
- http://www.gov.sr/media/427681/brochure_20_december_2011b.pdf
- http://www.itu.int/ITU-D/treg/Documentation/Infodev_handbook/3_Interconnection.pdf
- <http://regulationbodyofknowledge.org/faq/telecommunication-regulation-interconnection/what-is-interconnection-and-why-is-it-important/>
- <http://www.itu.int/newsarchive/press/WTPF98/WTORefpaper.html>
- <http://www.ict-pulse.com>